Влада – Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 14 (1764) ♦ Субота, 24 січня 1998 року ♦ Ціна договірна

Країна живе за таємним меморандумом Міжнародного валютного фонду, а не за програмою уряду, —

таку думку висловив Голова Верховної Ради України Олександр Мороз під час зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування Донецької області і депутатами Донецької обласної і міської рад. Не випадково днями відбулося засідання Ради національної безпеки і оборони, а також було підписано указ Президента про спеціальний режим використання бюджетних коштів. Олександр Мороз оцінив цей документ скоріше як політичний, що має привернути увагу. Складнощі з формуванням бюджету, його великий дефіцит передбачалися всією економічною політикою. На жаль, Україна не має власної національної економічної політики, їй диктує вимоги Міжнародний валютний фонд. А уряд ретельно виконує його вимоги. Цей процес був очевидний ще у вересні 1997 року. Україну продовжують втягувати у боргову прірву. Держава грає фінансами, і це гра небезпечна.

Олександр Мороз підтримує ідею скорочення дефіциту бюджету, але за рахунок вишукання внутрішніх можливостей, пожвавлення виробництва зокрема.

(Закінчення на 2-й стор.).

Приїздіть і спостерігайте

В Україні з офіційним візитом перебуває делегація Фолькетингу Королівства Данії на чолі з головою Комітету зовнішньої політики датського парламенту Хелле Дайн.

Гостей прийняв перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко. Він ознайомив колег з Фолькетингу з політичною та економічною обстановкою в нашій країні, а також з роботою українського парламенту, вказавши на «особливу популярність парламенту», яку підтверджує прагнення дуже багатьох членів нинішнього уряду потрапити до законотворчих лав майбутньої Верховної Ради.

(Закінчення на 2-й стор.).

На скрижалях державності – СТОЛІТТЯ БОРОТЬБИ

Довгим, тяжким і жертовним шляхом йшла Україна до незалежності. Дорого за неї заплатила. На скрижалях української державності — століття боротьби наших предків, у якій викристалізувалася ідея самостійності, титанічна робота великих просвітителів, що зародила гуманістичний потенціал нації. Тієї нації, яка вперто противилася знеосібленню й трепетно зберігала найцінніші якості своєї самобутності...

«Віднині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною Державою Українського народу...» —урочисто виголосив у ніч на 12 січня за старим стилем 1918 року в Києві Михайло Грушевський, зачитуючи текст четвертого Універсалу Центральної Ради. Ці урочисті слова хвилюють і тепер. У Національній опері народні депутати, депутати київських міської і обласної рад народних депутатів, представники дипломатичних місій, громадських організацій та трудових колективів, студентство, воїни Київського гарнізону вшановували День соборності України. За традицією, у день цього свята на Софійському майдані Києва зібрався велелюдний мітинг. Щоб віддати шану тим, хто 79 років тому втілив у життя віковічну мрію українців — возз'єднання наших земель. Урочисті збори, конференції та мітинги пройшли в усіх містах і районних центрах Львівщини. Добре пам'ятає про цей день і Європа: у Відні в день 80-ї річниці проголошення УНР до пам'ятної дошки М, Грушевського покладено квіти. Зі словами вдячності і шани промовці відзначали історичну роль першого президента УНР.

Дню Соборності України — статус державного свята!

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У маленької Палестини — масштабні перспективи

Завершено візит в Україну делегації Законодавчої Асамблеї Палестинської Національної Автономії на чолі з Головою Асамблеї Ахмедом Курає. У Києві гості провели зустрічі з керівництвом Верховної Ради та її комітетів, урядовцями. Йшлося про розширення співпраці в галузі торгівлі, промисловості та освіти. Відбулася пресконференція за результатами візиту.

За словами Ахмеда Курає, незабаром в Україну прибуде палестинська делегація, яка обговорюватиме питання економічного співробітництва. Голова Законодавчої Асамблеї зауважив, що зміцненню двосторонніх відносин сприяло б і відкриття Посольства Палестини в Україні, а також призначення представника України в Палестині.

БУДЕМО З ГАЗОМ — СВОЇМ

На Прикарпатті «новосілля»: в регіоні введено в дію Гаївське газове родовище. Місцеві геологи розвідали його менш як два роки тому. «Нафтогазбуд» та будівельно-монтажне управління «Львівтрансгазу» швидко і якісно підготували об'єкт до експлуатації, а чернівецький «Машбуд» забезпечив родовище наземним і підземним обладнанням. Дванадцять свердловин подають у загальну мережу майже 850 тисяч кубометрів газу.

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ

На черговому засіданні Центральної виборчої комісії розглянуто питання про приписку виборчих дільниць, що утворюються при представництвах України за кордоном.

Відповідно до частини 6 статті 8 та пункту 7 статті 11 Закону про вибори народних депутатів України Центральна виборча комісія постановила приписати такі виборчі дільниці до одномандатного виборчого округу № 233 (м. Київ) з виборів народних депутатів України. Міністерство закордонних справ України має надати окружній виборчій комісії відомості про перелік установ за межами України, в яких пропонується утворити виборчі дільниці.

Центрвиборчком дав дозвіл окружним комісіям, як виняток, утворити виборчі дільниці в ряді військових частин. Це зроблено згідно з вимогами частини 5 статті 8 Закону про вибори.

P.S.

❍ Леонід Кучма наклав вето на Закон «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим».

❍ Кабінет міністрів виділив 2,2 млн. доларів на реконструкцію і ремонт приміщень Посольства України у Франції.

У номер

Канцлер приїде у квітні

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Австрійської Республіки в Україні Клауса Фаб'яна на його прохання.

«Минулий рік було позначено зростаючою динамікою україно-австрійських відносин. І вони набувають дедалі більшого розвитку», — підкреслив Клаус Фаб'ян. Він зазначив, що показовим у цьому процесі є запланований на 23—24 квітня візит в Україну Федерального канцлера Австрії Віктора Кліма.

Олександр Мороз також із задоволенням констатував, що відносини між Україною та Австрією мають позитивний характер. Глава українського парламенту підкреслив, що йому імпонує той ретельний підхід до зовнішньополітичних питань, який виявляє австрійський уряд. Зокрема — щодо проблеми розширення НАТО.

Посол Австрії зазначив, що розширення НАТО на схід — одна з найгостріших дискусійних тем не лише в Україні, а й у Альпійській Республіці, де також ще не цілком сформована суспільна думка щодо цього питання.

Клаус Фаб'ян привітав Олександра Мороза з ратифікацією україно-російського договору. Цей крок, вважає він, має велике загальноєвропейське значення.

Приїздіть і спостерігайте

(Початок на 1-й стор.).

Олександр Ткаченко запевнив гостей, що наші парламентарії докладуть максимум зусиль, щоб конституційним шляхом уникнути долі білоруських колег. А присутність спостерігачів від ОБСЄ він лише вітає.

Хелле Дайн зазначила, що такі європейські структури, як ПАРЕ і Парламентська Асамблея ОБСЄ, в яких вона працює вже багато років, бояться ймовірності повторення білоруського варіанта, де новий парламент цілком підпорядкований президентові.

На її думку, небезпека — саме в дезорганізованому політичному житті в Україні. У зв'язку з цим вона як представник ОБСЄ просила ВР підтримати пропозицію про присутність на майбутніх виборах в український парламент спостерігачів від Організації з безпеки та співробітництва в Європі.

Голова Комітету Верховної Ради України із закордонних справ і зв'язків із СНД Борис Олійник, у комітеті також побувала датська делегація, зазначив, що в Раді Європи і ОБСЄ часто політику перехідних країн не завжди розуміють, а «нам не так легко підтягнути своє національне законодавство до європейських стандартів». Щодо протистояння гілок влади, то, на думку Бориса Олійника, треба вдосконалити ту модель, що є, проте «було б оптимальніше, якби президента обрав парламент».

Президет — керівники семи депутатських груп

Це була, скажемо так, зустріч на взаємне прохання: керівники семи депутатських груп і фракцій висловили зустрічне бажання обговорити з Президентом деякі питання поточного моменту. В основному під час розмови ми зосередили увагу на порядку денному дев'ятої сесії Верховної Ради, на тих питаннях, які необхідно вирішити до закінчення повноважень нинішнього складу парламенту. До березня залишилося небагато, за цей час потрібно розглянути насамперед конституційні і невідкладні економічні закони, пов'язані з наповненням бюджету та податковою політикою.

Депутати висловили занепокоєння... пасивністю уряду, який увесь запал витрачає на «розвінчення» парламенту, замість того, щоб самому зосередитися над підготовкою до розгляду економічних законопроектів. Урядова ложа практично порожня, що також свідчить про «активність» виконавців. Депутати вважають, що уряд також повинен брати участь у формуванні порядку денного — це й буде конкретна співпраця, на брак якої так полюбляють нарікати у Кабміні.

Учасники зустрічі також зачепили тему трансляції сесій Верховної Ради. Більшість присутніх керівників депутатських груп і фракцій висловилися за те, щоб пленарні засідання висвітлювалися за тим принципом, що є нині, або повернутися до постанови Верховної Ради, якою визначався порядок трансляції залежно від важливості питань, що розглядаються на засіданні. Я особисто вважаю, що нам не варто соромитися виборців. Є багато питань і позицій, які не треба приховувати від людей. Була пропозиція взагалі припинити трансляцію, але, м'яко кажучи, вона не знайшла підтримки. Врешті-решт, якби і знайшла, це нічого не означало б для самого парламенту.

Сергій СОБОЛЄВ,
керівник депутатської групи «Реформи».

Країна живе за таємним меморандумом...

(Початок на 1-й стор.).

Голова Верховної Ради у своєму виступі детально зупинився на проблемах процесу приватизації в Україні, на конкретних прикладах підтвердив висловлену ним ще у 1991-му думку про те, що обвальна сертифікатна приватизація призведе до пограбування держави, і кожної людини зокрема. Голова Верховної Ради підкреслив, що нині держава, маючи власність, не одержує коштів від неї: потрібні інвестиції приватизованих підприємств, з'ясування законності процесу зміни власника цих підприємств. Він висловив думку про доцільність проведення поступової приватизації, щоб вона була якомога ефективніша. Олександр Мороз розповів присутнім про зустріч з директором Міжнародного валютного фонду в Україні, котрий видав рецепт: скорочувати витрати з бюджету і пускати в хід цінні папери. Однак, як відомо, цінні папери не мають грошового покриття, через те використовуються нерезидентами України для привласнення майна і втягування держави у боргову яму.

Олександр Мороз відповів на запитання присутніх про різні сфери державного життя, зокрема про роботу Верховної Ради, а також виборчий процес.

Цього дня Голова Верховної Ради відвідав шахту імені Скочинського, де зустрівся з шахтарями, пізніше відбулася зустріч з викладачами та студентами вузів, технікумів, учителями шкіл Донецька, а також громадськістю міста.

Ліна КУЩ,
Світлана ПИСАРЕНКО.

Донецька область.

Покласти край сваволі нелегітимного відомства!

Заява Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації

З метою організації повного і об'єктивного роз'яснення та інформування населення про нове виборче законодавство, більш широкого демократичного висвітлення з позицій суспільного плюралізму нинішньої передвиборчої кампанії, сприяння за рахунок гласності більш чіткій організації виборчого процесу, свідомому громадянському вибору електорату, недопущення порушень з будь-якого боку виборчого законодавства України, на підставі статей 6, 8, 15, 34, 91, 92 Конституції України з урахуванням авторитетної громадської ініціативи в контексті статті 34 Закону України «Про вибори народних депутатів України» Верховна Рада України 23 грудня 1997 року ухвалила постанову «Про затвердження концепцій телевізійної програми і радіопрограми «Твій вибір» для інформування населення про нове виборче законодавство та хід виборчої кампанії і виборів у березні 1998 року.

Невдовзі після цього, 14 січня 1998 року, було оприлюднено заяву Міністерства інформації України, якою проголошено відмову міністерства виконувати постанову Верховної Ради України як протизаконний для суспільства акт, що може, на твердження авторів заяви, використовуватися лише у внутрірегламентних цілях всередині самої Верховної Ради України.

Заява Міністерства інформації України як документ центрального органу виконавчої влади є неприпустимим у контексті світової конституційної практики актом, грубо протиставленим статтям 6, 8, 15, 34, 91, 92, 117, 147 і 150 Конституції своєї держави, статтям 4, 12, 28 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

У цілому світі діє легітимне право офіційного тлумачення, роз'яснення цілей і завдань нормативно-правового акта тим органом, який його ухвалив. А в разі суспільного неприйняття такого акта і його тлумачення органом-продуцентом остаточне офіційне тлумачення і остаточне рішення щодо відповідності Конституції прийнятого акта може ухвалити лише Конституційний суд або інший аналогічний орган, визначений Основним Законом держави.

Інші інстанції, державні і громадські організації мають право висловлювати свої думки щодо будь-якого нормативно-правового акта і користуватися правом на його неофіційне тлумачення (коментування). Це тлумачення (коментування) не може впливати на зміст і реалізацію норм та положень компетентного акта.

Так повинно бути на підставі Конституції України і в нашій державі.

Заява Міністерства інформації України виходить далеко за межі неофіційного тлумачення (коментування), оціночних суджень, загалом за межі пропагандистсько-рекламного документа. Її зміст дорівнює рішенню або постанові відомчого нормативно-правового значення, які в такому разі підлягають, відповідно до Конституції України, реєстрації в порядку, встановленому законом.

Хто ж, спитати б, зареєструє такий за змістом і за формою документ?

З огляду на довільні та безвідповідальні наміри і твердження міністерства повинні наголосити, що постанова Верховної Ради України, відповідно до статті 91 Конституції України, є законним і компетентним актом єдиного в Україні органу законодавчої влади, актом законодавства, який підлягає виконанню всіма уповноваженими органами виконавчої влади на всій території України, якщо не прийняте рішення Конституційного суду України про невідповідність постанови Конституції та законам України.

Різниця між законом України і постановою Верховної Ради України — не в мірі державної обов'язковості, а в сфері і в часі дії. Закон визначає основоположні, довгочасні норми організації державного і суспільного буття. Постанова, з такою само обов'язковістю для виконання визначеними нею органами в усій державі, регулює суспільні відносини конкретного, окремого і разового, обмеженого в часі значення.

Статтею 92 Конституції України чітко визначено коло державних проблем і завдань, які Верховна Рада України вирішує виключно законами. Однак коло повноважень нашого парламенту значно ширше, ніж сказано в цій статті. То в який спосіб, якими актами розв'язуються інші численні проблеми, окреслені статтями 85, 87, 89, в тому числі про надання згоди на призначення Прем'єр-міністра України, інші кадрові питання, питання про відповідальність Кабінету міністрів України тощо? Чи можуть подібні акти мати лише внутрішньопарламентське значення? Хоча б над такими, досить простими речами замислилися автори заяви!

Міністерство інформації України своєю заявою, по суті, претендує на руйнування основ конституційного права в Україні, на унеможливлення проведення в життя народної і державної волі, виразником якої виступає вищий представницький орган, на утвердження власної непідконтрольності і сваволі, по суті — беззаконня.

Заявлена міністерством позиція відзначається грубою невідповідністю не тільки Конституції і законам України, а й актові власного засновника — указові Президента України № 160/97 від 19 лютого 1997 року, затвердженому цим указом Положенню про Міністерство інформації України.

Ніде в Положенні немає навіть натяку на право міністерства офіційно тлумачити закони і нормативно-правові акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету міністрів України і на підставі власного тлумачення не виконувати ці закони та нормативно-правові акти. Зате двічі в Положенні йдеться про обов'язковість міністерської функції виконання актів законодавства, тобто не одних тільки законів, а всього масиву актів законодавства, до яких належать постанови парламенту, як функції основної (підпункти 1 пункту 3 та 32 пункту 4). Заявою порушено також підпункти 2, 27, 29 пункту 4 згаданого Положення.

Якщо вже говорити про рівень функціональної спроможності проголошеного функціональним міністерства, то на прикладі правової, організаційної, творчої неготовності цього центрального органу виконавчої влади до забезпечення введення в дію, навіть свідомої протидії введенню в дію одного з вирішальних для інформаційної сфери законів «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», то за умови набуття цими фактами гласності Міністерство інформації України дедалі більше дискредитує себе в очах журналістської громадськості, втрачає довіру працівників засобів масової інформації як представник і захисник їх та інформаційної сфери в цілому інтересів.

Заявою Міністерства інформації України найкраще підтверджується та істина, що найчастіше вдаються до порушення законів саме незаконні структури.

Як відомо, заснування і підпорядкування Міністерства інформації безпосередньо Президентові України, реорганізація і підпорядкування цьому міністерству Укрінформу (нині Державне інформаційне агентство України) і Держтелерадіо України, переміщення З. Кулика в крісло міністра без законно проведеного врегулювання проблеми його перебування (призначення і звільнення) на посаді голови конституційного органу — Держтелерадіо України здійснено на позаконституційній основі указами Президента України, які суперечать статтям 85, 92, 106, 120 Конституції України, законам України «Про державну службу», «Про телебачення і радіомовлення», «Про інформаційні агентства».

Виходячи з викладеного, Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації вимагає від Міністерства інформації України негайно дезавуювати власну заяву як помилкову, незаконну і провокаційну, забезпечити повне і оперативне виконання постанови Верховної Ради України від 23 грудня 1997 року щодо телевізійної і радіопрограми «Твій вибір», зосередитися на проведенні в життя інформаційного законодавства України, особливо новоприйнятих (у 1997 році) законів.

Члени комітету персонально і комітет у цілому адресують цю заяву як депутатське звернення до Президента України, Конституційного суду України, Генеральної прокуратури України.

Сподіваємося на принципову оцінку заяви і дій Міністерства інформації України як невідповідних Конституції і законам України.

Конституційний суд України просимо забезпечити відповідно до Конституції України невідкладний розгляд питання про відповідність Конституції і законам України питання про створення Міністерства інформації України, реорганізації і перепідпорядкування йому окремих органів, призначення міністром З. Кулика, підпорядкування самого міністерства Президентові України.

Матеріали щодо цього вже понад рік — у Конституційному суді України.

Члени комітету персонально і комітет в цілому залишають за собою право на подальші дії, включаючи законодавчу ініціативу народного депутата України, можливість нового подання до Конституційного суду України з метою наведення належного порядку в діях органів виконавчої влади України щодо інформаційної сфери.

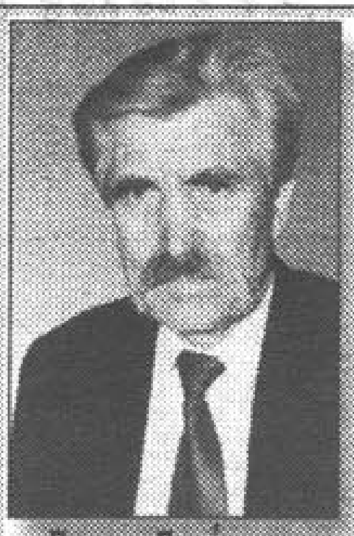
Віктор ПОНЕДІЛКО,
голова Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації.

Сергій ЗІНКІВСЬКИЙ, журналіст

Хто ж таки автор?

НАРОДНИЙ депутат України Левко Лук'яненко надіслав до нашої редакції своє листування з секретарем Ради національної безпеки і оборони України Володимиром Горбуліним. Стосується воно опублікованого в московській пресі (в «Независимой газете» — без підпису і в «Правде-5» подано із вказанням автора — В. Горбуліна) плану першочергових дій із нейтралізації «Громади і K^{o}». План показує, якими засобами українська влада має намір воювати зі своїми опонентами на виборах. Публікацію було передруковано в українських виданнях.

Це й стало приводом для листування Левка Лук'яненка з Володимиром Горбуліним. Наводимо і лист-запитання і лист-відповідь повністю, без жодного редагування. З поваги до наших читачів, яких маємо знайомити з різними точками зору.

Левко Лук'яненко

«Шановний пане Горбулін!

У номері 47/404/ газети «Правда-5» за 26.12.1997—02.01.1998 р. р. з'явився Ваш цілком таємний лист президенту України під назвою «План первоочередных действий по нейтрализации «Громады и K^{o}».

Цей лист має такий зловісний зміст, що Ви не маєте права промовчати. Промовчати, означає погодитися з усім тим, що надруковано як Ваші слова. А там надрукована ціла механіка боротьби за продовження влади теперішньої Кучминої команди будь-якими методами, в т. ч. кримінальними, в т. ч. готовність розпалити заворушення і розпустити Верховну Раду (і, ясна річ, встановити пряме президентське правління, тобто диктатуру).

Отже, якщо Ви згаданий лист не писали, то мусите зробити про це чітку публічну заяву. Ваше спростування мусить бути таким, щоб у громадян України не залишилося жодних сумнівів щодо Вашої непричетності до цієї публікації. (І тоді ми будемо знати, що російська «Правда» вже почала втручатися в українську передвиборчу політичну боротьбу).

Другий аспект.

Ви — секретар Ради Національної безпеки. Ваша посада пов'язана з найбільшими таємницями держави. Як так сталося, що абсолютно таємний лист секретаря Ради Національної безпеки президенту країни потрапив до російської газети?

Якщо Ви цей лист написали, то за те, що він потрапив до російської газети, тобто що Рада Національної безпеки не вміє зберігати державні таємниці, Вас слід усунути з посади і поставити на Ваше місце таку людину, яка спроможна забезпечити збереження державних таємниць України.

Цей аспект, як Ви бачите, знову ж не залишає Вам можливості промовчати про публікацію в «Правді».

Якщо цей лист не Ваш, а факт російського втручання у передвиборче змагання між «Громадою» і командою президента Кучми, то Ви як секретар Ради Національної безпеки мусите подбати про усунення іноземного впливу в цю внутрішню боротьбу — цього вимагає необхідність захисту суверенності України. Більше того, цей факт є достатньою підставою для відповідних санкцій супроти газети «Правди», в тому числі заборони її поширення в Україні до 29 березня 1998 року.

Отже пане Горбулін, «План первоочередных действий по нейтрализации «Громады и K^{o}» - це Ваш лист чи не Ваш?

P. S. Даю це звернення до Вас відкрито, бо відкритою є публікація «Правди».

З повагою до Вас — народний депутат України, почесний голова Української республіканської партії

Л. ЛУК'ЯНЕНКО.»

Листування

«Шановний пане Лук'яненко!

Повністю з Вами згоден, що було б злочином не зреагувати на появу так званого «Плана первоочередных действий по нейтрализации «Громады и K^{o}», авторство якого, за твердженням газети «Правда-5, належить моїй особі. Саме тому вже після публікації в «Независимой газете» негайно відбулося моє спростування через агентство Інтерфакс, саме тому було зроблено заяву та надіслано офіційну ноту українського посольства в Москві, саме тому Генеральна прокуратура України звернулася до Генеральної прокуратури Російської Федерації (копії усіх документів додаються).

Але це були офіційні документи. Оскільки Ваш лист носить особистий характер, спробую відповісти Вам не протокольно.

Не боюся повторитися. Розглядаю згадану публікацію як факт брутального втручання в передвиборчу боротьбу в Україні. Більше того, це не проста спроба втручання, але й акція на сфабрикованому матеріалі. Тобто — те, що називається ганебною політичною провокацією, котру з подачі двох російських газет настільки запопадливо та прислужливо передрукували декілька українських видань. Чи не тому, що і в Україні знали про можливість появи зловісної інсинуації?

Заявляю Вам, людині, яку я дуже поважаю, і готовий подивитись в очі усім своїм «гнівним звинувачам» —псевдодокумент, який було покладено в основу провокаційних публікацій, ніколи не готувався в РНБО. Ці публікації не що інше, як продовження практики убивств на замовлення, тільки більш підступними засобами, оскільки їх поява кидає тінь не на окремих людей. Вони фактично ставлять під загрозу громадянський мир в Україні.

Водночас не буду приховувати здивування, яке викликають деякі, як Ви висловилися, аспекти Вашого листа. Це стосується Вашої переконаності в існуванні самої примітивної фальшивки і в моїй неспроможності зберегти (?) державну таємницю. Відносно існування я вже відповів. Щодо таємниць — змушений розчарувати всіх так званих друзів молодої української незалежності. Фактів розголошення державних секретів за 3,5 роки в апараті РНБО не було. Залишається тільки постукати по дереву, бо я не впевнений, що коли їх не було, то хтось цього не вигадає. Тому, може, не варто вимагати від мене як від людини додаткових пояснень, а тим більше виправдовувань. А з іншого боку, як секретар РНБО запевняю Вас, що жодна провокація проти України не залишиться без відповіді — для цього у Ради національної безпеки і оборони є і адекватні повноваження, і відповідні можливості.

Але головне — не це. Я вважав і вважаю, що збереження громадянського миру та спокою навіть в передвиборчій Україні і є, на мою думку, найкращою відповіддю на дії будь-яких провокаторів.

Враховуючи відкритість Вашого листа і моєї відповіді, вважаю за доцільне надрукувати їх в одному з українських видань.

З глибокою повагою
В. ГОРБУЛІН.»

Отже, жодного такого плану немає. Так, якщо вірити панові Горбуліну. Але найдивніше було б, якби хтось сказав: так, я автор цього плану з дискредитації і знищення «Громади». Ніхто в чомусь подібному не признається. Ніколи.

Отож з цього листування напрошується висновок, що в усьому знову винні «москалі». Втнули публікації, а українській владі — клопіт. Ми і ладні б усе списати на їхні підступи, якби не дивний збіг: аналіз кампанії, що її веде вища виконавча влада проти «Громади» і її лідера Павла Лазаренка, показує, — план, який начебто ніхто в Україні не складав, виконується. Незграбно, та то вже питання рівня виконавців, але таки втілюється в життя.

І те, якими засобами вища виконавча влада намагається усунути з політичної сцени своїх опонентів, тривожить і цікавить нас значно більше, ніж те, чи було написано план і хто його автор.

«Правда-5» доповнила публікацію плану своїм коментарем про те, що газета звернулася до Надзвичайного і Повноважного Посла України в Російській Федерації Володимира Федорова. Посол, зокрема, сказав, що такого документа не було і не могло бути, що приписування його авторства Горбуліну — надумане. І т. п. Але газета закінчує так: «Чи не доведеться з часом спростовувати спростування посла?».

Звідки така впевненість у редакції?

Темна вода во облацех. А тим часом незграбні атаки вищої виконавчої влади на «Громаду» тривають.

Завдяки цим атакам остаточно зрозуміло одне: нинішня вища виконавча влада не здатна цивілізованим шляхом боротися за вплив на майбутній парламент, за збереження себе, улюбленої, при владі. А зберегтися дуже хочеться. Та от біда: жодна західна кадра нічого суттєвого в борг не дає. Ну, щоб зобразити нашим людям «прикмети стабілізації». Не люблять там банкрутам у борг давати — і край.

Юліана ШЕВЧУК, «Голос України»

Тет-а-тет із спецслужбою у межах дозволеного

Уся колегія СБУ на чолі з її головою постала позавчора перед представниками мас-медіа

Ікс-файли

«У всіх країнах світу спецслужби взагалі не роздають ніяких інтерв'ю. Уже протягом року є певні установки і в нас, тому відповідатимемо в межах дозволеного», —відразу попередив журналістів голова Служби безпеки України Володимир Радченко.

Отож не коментували: результати і джерела розвідки, чисельність співробітників СБУ, скільки виявлено агентів іноземних спецслужб і їхня подальша доля. Хоча, як натякнув пан Радченко, останніх було досить багато. Одного з них видворено з України півтора тижня тому, і його рідна країна через свого посла висловила подяку, що ми не наробили галасу. Так само і наших, бува, просять виїхати з інших країн.

Під прицілом виборів

Як відстежує СБУ політичну ситуацію в державі у період виборчої кампанії? Чи були вже спроби замахів на кандидатів у народні депутати? Це було першим «дозволеним» запитанням на адресу керівництва спецслужби.

Як стало відомо, щодо участі СБУ в політичній боротьбі напередодні виборів ще 18 листопада минулого року всім регіональним підрозділам направлено відомчий таємний циркуляр, який погоджено з Президентом і Головою Верховної Ради. У ньому, зокрема, сказано, що «є реальна небезпека застосування крайніх форм суперництва та розв'язання протиріч». З огляду на це пропонується «вжити заходів щодо своєчасного викриття і недопущення акцій терору і провокування масових заворушень», а також «фактів корупції посадових осіб, які причетні до організації проведення виборів і можуть вплинути на їх результати у будь-чиїх корпоративних інтересах, спроб насильницького усунення опонентів незалежно від їхньої політичної орієнтації». У документі наголошується на «унеможливленні будь-яких спроб використання інформаційних каналів СБУ заради партійних, групових чи особистих інтересів».

За словами В. Радченка, останнім часом до його відомства зверталося багато народних депутатів —мовляв, на них готують замах. «Але жодного підтвердження ми не отримали, — сказав він, — тож убачаємо в цьому намагання створити штучний політичний імідж».

Керівництво СБУ «на ура» сприйняло зміну в законі про місцеві вибори, якою знято імунітет недоторканності з містечкових «князьків». Ось лише один приклад у Полтавській області, який навів заступник голови СБУ Анатолій Бєляєв: із 220 протоколів, складених щодо корумпованих дій, 160 було на депутатів місцевого рівня. Із них тільки на 12 чоловік було отримано дозвіл на притягнення до адміністративної (!) відповідальності. Не виключають в СБУ і ймовірності, що немало кримінальних авторитетів тепер перехрестилися на кандидатів у народні депутати. Але що поробиш, тепер вони — недоторканні. «Ми виступаємо за те, щоб у державі ніхто не мав ніякої недоторканності, — підкреслив В. Радченко. — Нехай визначає суд, хто винен, а хто ні».

Істина десь там

Минулого року Службі безпеки недодали з держбюджету 15 млн. гривень. Передбачену на цей рік суму урізано ще більше. Тут готуються використовувати всі надходження тільки на виплату зарплати і комунальні витрати. Тобто обходитимуться без придбання нової техніки, автомобілів, без будівництва.

Однак не виникає сумнівів, що робота в цих стінах та філіалах кипітиме. Чи ж не для того, щоб ненав'язливо нагадати про свою невсипущу присутність на посту, та ще й у передвиборчій суєті, відбулася ця зустріч? Але як позбутися інших сумнівів? І не в спогадах про вже прощені давні гріхи свого грізного попередника річ. Адже не раз підкреслювалося під час зустрічі, що СБУ перебуває поза політикою і діятиме лише в межах закону. Чи ж вистачить сьогодні цьому відомству снаги і мудрості гарантувати безпеку усій державі, а не, скажімо, лише її главі? Тим паче, сам голова СБУ переконаний, що допоки економіка загнана в тінь, ніякими силовими методами ситуацію із злочинністю не розрядити.

Хроніка. Факти. Події

● *Луганськ*

Перекуємо молотки на лекала

Відразу 500 робочих місць створено за рахунок швейного цеху ВАТ «Луганськлегінвест», що в Стаханові. Згодом товариство збирається працевлаштувати понад тисячу гірників, котрі втратили роботу після закриття шахт, а також членів їхніх сімей. Такі невеликі швейні цехи вже створено у Брянці, Кіровську та інших шахтарських містах. Причому, враховуючи досвід європейських країн, де у швейній промисловості близько 30 відсотків працюючих — чоловіки, перепрофілювання має непогані перспективи.

● *Ялта*

На агітацію — в кінотеатр

У зв'язку з активізацією передвиборної кампанії ялтинська влада розпорядилася тимчасово передати міський кінотеатр «Сатурн» під агітаційні заходи кандидатів у народні депутати України. Відтепер тричі на тиждень претенденти на депутатський мандат, політичні партії та громадські організації зможуть безкоштовно проводити зустрічі з мешканцями міста-курорту, свої передвиборні збори, інші масові заходи в одному з кращих кінотеатрів Ялти.

● *Запоріжжя*

Ревізією по ветеранських амбіціях

Координаційну раду з представників усіх ветеранських організацій найближчим часом буде створено комітетом зі справ ветеранів війни і воєнних конфліктів при Кабінеті міністрів. За словами лідера Союзу ветеранів Афганістану України Сергія Червонописького, один із перших кроків новоутвореної координаційної ради —ухвалення рішення про проведення ревізійної діяльності ветеранських організацій України, а всі «справи» цих організацій буде оприлюднено.

● *Одеса*

Повернення Висоцького й Шукшина

Кілька днів тому ми повідомляли про викрадення барельєфів з фасаду Одеської кіностудії, встановлених там на пам'ять про Володимира Висоцького та Василя Шукшина. І ось якраз напередодні відзначення 60-річчя з дня народження В. Висоцького завдяки зусиллям працівників карного розшуку Приморського райвідділу міліції та одного з дільничних уповноважених меморіальні знаки знайдено й повернуто кіностудії. Затримано й вандала, 27-річного С. Тепер йому відповідати за скоєне перед законом.

Сергій ЛАВРЕНЮК, «Голос України»

Регрес

Нарада тижня

У ШАХТАРСЬКИХ регіонах знову назріває вибухонебезпечна ситуація і вже 28 січня в Донецьку мають відбутися збори Незалежної профспілки гірників України. Що вирішать шахтарі, побачимо, але вже сьогодні на деяких шахтах відбуваються стихійні виступи, спричинені невиплатами зарплати. Тож уряд провів нараду із директорами шахт та об'єднань України, щоб, вислухавши їх, вирішити, що робити далі.

Прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко зазначив, що торік уряд дійсно трохи недофінансував вугільників, але й вони недовиконали план вуглевидобутку. А загалом, за словами міністра вугільної промисловості Станіслава Янка, у 1997 році видобуто 75,9 мільйона тонн вугілля (план — 80 мільйонів тонн). При цьому обсяги видобутку порівняно з попереднім роком зросли на 1,1 мільйона тонн. Але разом з тим зросли і борги у зарплаті — якщо на початок 1997 року сума заборгованості становила 1,5 мільярда гривень, то на початок 1998-го — уже 2 мільярди. І, як кажуть, процес триває. Проблема загострюється ще й тим, що загалом по галузі грошові проплати становлять лише близько 25 відсотків, а решта припадає на бартерні операції (при цьому втрачається до 40 відсотків доходів).

Втім, коли б хоч держава не виконувала своїх зобов'язань, то було б кого звинувачувати. Торік із бюджету планувалося виділити 1 мільярд 900 мільйонів гривень, реально профінансовано 1 мільярд 862 мільйони, тобто, якщо загалом бюджетне фінансування становило близько 70 відсотків, то вугільників профінансували на 97 відсотків. Такого б щастя іншим галузям, але... Проблема в тому, що коли б навіть галузь було профінансовано на 100 відсотків, то й тоді вона була б винна всім, бо, як висловився один із директорів, неможливо вкластися у ті норми, в які неможливо вкластися. А борг тим часом зростає —тільки протягом січня енергетики заборгували шахтарям 91 мільйон гривень. Хоча й шахтарі винні енергетикам. Отак і живемо — всі всім винні і не знати, з кого почати справляти борги. Тож і не дивно, що директори виступали за стовідсоткове держзамовлення, встановлення дотацій (хоча свого часу вони проголосували за їх ліквідацію), закликали дозволити працювати енергетикам без енергоринку, не розуміючи, що це ще більше здорожчить для них вартість електроенергії, пропонували списати всі борги і розпочати роботу з чистого аркуша (але хіба цього не робили раніше і чи не з'являлися нові борги?) тощо.

Врешті-решт, учасники наради зійшлися на тому, що потрібно створити робочу групу (її очолить заступник голови Донецької облдержадміністрації Сергій Тулуб), яка має проаналізувати ситуацію в галузі та запропонувати якісь кардинальні зміни. Або, іншими словами, вона має запропонувати «оптимально-мінімальні» розміри державного фінансування поки що державних шахт.

На знімку: шахта «Білореченська», Луганська область. Фото Вадима ЛІСНОГО.

Володимир СКАЧКО, журналіст

Нехай визначаться виборці і суд

Партійні рядки тижня

Християнсько-демократична партія України (ХДПУ) закликала інші українські політичні партії підтримати її звернення до Конституційного суду з пропозицією призупинити провадження щодо закону про вибори народних депутатів України, «надавши тим самим можливість виборцям безпосередньо визначитися щодо цього закону, що є їхнім беззастережним конституційним правом і відповідає суті народовладдя». ХДПУ вважає, що виборчий закон не обмежує прав громадян України.

ХДПУ також виключила зі своїх лав свого київського лідера народного депутата України Валерія Бабича, який, говориться в заяві пресслужби партії, порушив статут, самочинно висунувши свою кандидатуру на посаду мера Києва, та ще й привласнив 500 тисяч гривень партійних внесків. Гроші мали піти на вибори, і якщо В. Бабич їх не віддасть, то партія звернеться до суду. Черговий розкол в ХДПУ, на думку її лідерів, партії не зашкодить, бо «відсікає сухе гілля».

Від редакції:

Внутріпартійні передвиборні розборки нас мало цікавлять. Однак серйозні звинувачення стосуються народного депутата Валерія Бабича. Тому ми звернулися до нього з проханням висловити своє ставлення до цих заяв.

Валерій Георгійович повідомив, що о 16.00, у понеділок, 26 січня ц. р. на прес-конференції він детально і правдиво дасть відповіді на всі запитання. Разом з тим передав редакції заяву ради Київської міської організації ХДПУ, де говориться:

«Звертаємо увагу на цілковиту правомочність... рішення конференції Київської міської організації ХДПУ, яким В. Бабичу рекомендовано висунути власну кандидатуру на виборах мера Києва».

Щодо злощасних 500 тис. грн. партвнесків, то рада Київської міської організації ХДПУ заявляє: «Інформація про привласнення партійних коштів кимось із членів міської партійної організації є не чим іншим, як надзвичайно аморальною й цинічною спробою очорнити свого опонента на старті його кампанії з балотування в мери Києва».

Коаліція нас врятує

Партія «Реформи і порядок» (ПРП) 22 січня ц. р. звернулася до лідерів інших політичних сил, що відстоюють здійснення ринкових реформ, створити передвиборну коаліцію.

Для цього, на думку ПРП, треба узгодити кандидатури в усіх мажоритарних округах і в такий спосіб створити парламентську більшість у Верховній Раді і реформістські депутатські групи в органах місцевого самоврядування, щоб активніше здійснювати реформи на всіх рівнях.

ПРП виходить з того, що наступний парламент ефективніше працюватиме, сформує дієздатний уряд, якщо відповідну підготовчу роботу здійснити «вже на етапі передвиборної боротьби». Крім того, реформістська коаліція «унеможливить прихід до влади популістських чи екстремістських сил». Їх до коаліції і не запрошують, але й не оголошують ворогами. «Ми створюємо коаліцію не проти когось, а за реформи», — наголосив народний депутат України С. Соболев. ПРП чекає на відповідь.

Володимир КОРОЛЮК, «Голос України»

Журналістів змушують писати доноси. На політиків

Чутка тижня

НЕЩОДАВНО Голова Верховної Ради Олександр Мороз повідав у газеті «День» про те, що під час робочих поїздок по Україні працівники адміністрації Президента супроводжують його, записують кожне слово.

Але це ще — квіточки. Днями колеги з Державного інформаційного агентства пожалілися автору цих рядків на своє життя. Виявляється, вони сьогодні не тільки шукають і передають інформацію. Журналістам, як з'ясувалося, доручили функцію політичного нагляду. Ту, що раніше, за радянських часів, виконував 5-й ідеологічний відділ Комітету державної безпеки.

Колеги змушені після кожної прес-конференції політиків, особливо опозиційних, чи зустрічей з ними писати детальні звіти про кожне слово, яке було мовлене тим чи тим політиком. Особливу увагу рекомендовано звернути на висловлювання щодо глави держави, оцінок його діяльності, адміністрації Президента та Кабінету міністрів. Ці доповідні записки, стверджують журналісти, направляють на Банківську, 11, у резиденцію Леоніда Кучми. Схоже, для вивчення, аналізу і вжиття заходів.

Коли ж особливо недогадливі працівники інформагентства спробували висловити своє обурення з приводу цієї вказівки, їм пояснили, що вони — державні службовці. А тому розпорядження повинні виконувати беззаперечно.

Щоправда, знайшлися сміливці, які категорично відмовилися виступати в ролі доносчиків. Чим обернеться для них сміливість — невідомо. В усякому разі, невдоволення на їхню адресу керівництво висловлює дедалі частіше.

Звичайно, можна моралізувати і на адресу наших колег. Однак не хочеться, адже роботу в наші часи найти нелегко. Проте цей випадок — яскраве свідчення морального занепаду нинішніх можновладців, які перетворили журналістів на стукачів.

Колеги втішаються єдиним: може, хоч у такий спосіб правляча верхівка дізнається всю правду про себе. Але особисто мені видається, що себе ці люди і так добре знають. Інакше не порушували б Закон «Про державну службу» і не змушували журналістів збирати увесь бруд, який виливають на голови можновладців їхні опоненти.

Заробили, та не отримали

На пропозицію народних депутатів України публікуємо дані Національного банку про стан заборгованості з виплати заробітної плати загалом по Україні

Затримки виплати заробітної плати по Україні *)

(в млн. гривень)

	на 1 січня 1997 року Загальна сума заборгован.	на 1 січня 1998 року Загальна сума заборгован.	на 16 січня 1998 року Загальна сума заборгован.
Усього по Україні	3738.9	4907.8	5164.1
в тому числі:			
— по бюджетних організ.	993.8	716.8	780.7
— по небюджетних організ.	2745.1	4191.0	4383.4
По всіх підприємствах і організаціях терміном:			
— до місяця	379.7	416.1	482.8
— від 1 до 2 місяців	535.8	429.7	484.6
— від 2 до 3 місяців	559.6	507.4	557.1
— понад 3 місяці	2263.8	3554.6	3639.6

ЗАТРИМКИ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПО УКРАЇНІ
станом на 16 січня 1998 року за всіма організаціями і установами

(тис. грн.)

	Загальна кількість випадків	Загальна сума заборгованості	Прострочена заборгованість у заробітній платі з причин: відсутність коштів на коррахунках банку		відсутність коштів на рахун. підприємств, установ, організацій		відсутність готівки в банках у зв'язку з несвоєчасним завезенням з вини рег. управ. НБУ		Інші причини	
			кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума
Вінницька	11466	158580.8	0	0.0	11466	158580.8	0	0.0	0	0.0
Волинська	11752	108512.8	0	0.0	11745	108346.0	0	0.0	7	166.8
Дніпропетровська	8596	555649.4	0	0.0	8571	555592.4	0	0.0	25	57.0
Донецька	14952	762622.7	0	0.0	14897	762575.8	0	0.0	55	46.9
Житомирська	10268	131959.0	0	0.0	10257	131926.6	0	0.0	11	32.4
Закарпатська	1615	36169.1	0	0.0	1615	36169.1	0	0.0	0	0.0
Запорізька	5271	216036.8	0	0.0	4841	215761.2	0	0.0	430	275.5
Івано-Франківська	1966	16389.4	0	0.0	1966	116389.4	0	0.0	0	0.0
Київська	3443	187351.6	0	0.0	3367	187107.2	0	0.0	76	244.3
Кіровоградська	8941	146631.5	0	0.0	8933	146613.6	0	0.0	8	17.9
Республіка Крим	2270	190291.7	0	0.0	2236	190234.6	0	0.0	34	57.1
Луганська	7929	476014.6	0	0.0	7802	475619.3	0	0.0	127	395.2
Львівська	15800	218665.3	0	0.0	15043	217812.3	0	0.0	757	853.0
Миколаївська	3167	129307.7	0	0.0	3027	129123.3	0	0.0	140	184.4
Одеська	6133	158120.6	0	0.0	5720	157598.0	0	0.0	413	522.6
Полтавська	2830	160246.5	0	0.0	2830	160246.5	0	0.0	0	0.0
Рівненська	10357	126122.4	0	0.0	10357	126122.4	0	0.0	0	0.0
Сумська	1390	158758.2	0	0.0	1390	158758.2	0	0.0	0	0.0
Тернопільська	1953	110753.9	0	0.0	1941	110478.1	0	0.0	12	305.9
Харківська	12427	271381.6	0	0.0	12083	266733.4	0	0.0	344	4648.2
Херсонська	6644	125223.4	0	0.0	6549	125126.1	0	0.0	95	97.4
Хмельницька	11276	148507.5	0	0.0	11225	148434.9	0	0.0	51	72.5
Черкаська	3276	129242.8	0	0.0	3218	129105.2	0	0.0	58	137.6
Чернігівська	16362	131865.5	0	0.0	16362	131865.5	0	0.0	0	0.0
Чернівецька	8140	74418.3	0	0.0	7986	74136.1	0	0.0	154	282.2
Київ	8394	134840.3	8	17.0	6187	129578.7	0	0.0	2911	5246.6
Оперу НБУ	11	329.9	0	0.0	11	329.9	0	0.0	0	0.0
Головне управління НБУ	13	123.6	0	0.0	13	123.6	0	0.0	0	0.0
ВСЬОГО	196642	5164146.7	8	17.0	191638	51504088.1	0	0.0	4996	13641.7

*) без урахування виплат зарплати з виручки, розрахунків натурою, нарахованих сум податків, а також інших безготівкових перерахувань заробітної плати.

Іван ІЛЛЯШ, «Голос України»

День відкритого листа

Акція тижня

День відкритого листа, про який газета ще розповість докладніше, не випадково відбувся на Черкащині. Благодатна земля, батьківщина славнозвісних художників і поетів, майстрів народного прикладного мистецтва, край працьовитих і відкритих душею людей наче з волі Божої створений для спілкування.

Листи ж — одна із форм спілкування. Про світле і сумне, високе і приземлене, про біль і надії.

Саме з цим звертаються черкащани до нашої газети.

Листи і стали головним об'єктом уваги під час акції «Голосу України» в Черкасах.

У ній взяли щонайактивнішу участь перші керівники області, начальники всіх служб облдержадміністрації, народні депутати України від шевченківського краю Борис Пономаренко та Сергій Пасько.

Запрошувалися і міністерські чиновники з Києва. Та їм, вочевидь, не до спілкування з трударями. Відповідь на кшталт: «А що дасть та зустріч, коли все упирається в гроші, яких катма?» — чулася від усіх, кого редакція хотіла бачити на дні відкритого листа.

А ось місцева влада довела під час акції, що можна успішно вирішувати проблеми державної ваги, знімати соціальну напругу, вчасно виявляти больові точки регіону. Довела своєю роботою — цілеспрямованою, уважною — з листами черкащан. Саме таке ставлення до звернень трудівників, їхніх негараздів і житейських проблем було вирішальним фактором при виборі області для проведення першого дня відкритого листа.

Торік «Голос України» отримав із Черкащини 512 листів. А передплатників в області понад 18 тисяч. Лише один цей факт свідчить про те, що в краї прагнуть усі питання вирішувати на місцях, не виносячи сміття з хати. Як удається в наш скрутний час допомагати нужденним, сприяти підприємницькій діяльності, розв'язувати численні вузли проблем — це окрема розмова. Характерно, що на Черкащині уміють знімати гостроту ситуації, що і засвідчив день відкритого листа. Наприклад, у черкащан, схоже, практично немає претензій до правоохоронних органів, бо на цю тему не надійшло жодного листа.

— Усі автори листів, телефонних звернень, що надійшли по «гарячій лінії» під час проведення дня відкритого листа, отримають грунтовні відповіді, а по можливості й конкретну допомогу, — запевнив організаторів акції заступник глави облдержадміністрації Анатолій Кузьмінський.

Не сумніваємося.

Від редакції:

Наприкінці лютого газета проводитиме черговий день відкритого листа на Хмельниччині. В акції, під час якої працюватиме «гаряча лінія», візьмуть участь керівники облдержадміністрації, начальники управлінь та відділів, народні депутати України від Хмельницької області.

Просимо надсилати до редакції, а також власному кореспондентові «Голосу України» Михайлові Федоровичу Василашку (280000, Хмельницький, вул. Проскурівська, 49, кв.1, тел.72-06-53) листи із запитаннями, пропозиціями, зауваженнями до відповідних державних служб.

До зустрічі, шановні читачі, на землі Хмельниччини!

Ганна РОМАНЦОВА, «Голос України»

Ринок праці: хтось втрачає, хтось знаходить

Тривога тижня

За прогнозами Державного центру зайнятості Міністерства соціальної політики та праці, до кінця 2000 року рівень фіксованого безробіття в Україні сягне 6,9 відсотка працездатного населення (нині —2,33 відсотка). Цій проблемі було присвячено брифінг у Міністерстві соціальної політики та праці.

Ішлося про те, що служба сприяння зайнятості в її нинішньому вигляді не зможе надавати ефективну допомогу дедалі зростаючій армії безробітних. Недостатня увага до розвитку мережі центрів зайнятості, брак фінансування на капітальне будівництво та матеріально-технічне забезпечення (у багатьох центрах зайнятості немає жодного комп'ютера) вже даються взнаки.

За словами заступника директора Державного центру зайнятості Петра Василенка, кількість громадян, які проходили торік перенавчання за рахунок служб зайнятості, зменшилася майже удвічі. За браком коштів строки перенавчання скоротили до 6 місяців, обмежилися наданням робітничих професій та курсами з підвищення кваліфікації для безробітних з вищою освітою.

Ситуація на ринку праці погіршується щомісяця — з одного боку, збільшується кількість незайнятих громадян, а з другого, зменшується попит на робочу силу. Якщо 1996 року на кожне вільне робоче місце в Україні в середньому претендували 2 особи, то на початку цього року — вже 20.

Загалом у пошуках роботи до служб зайнятості торік звернулися майже півтора мільйона наших співгромадян. З них працевлаштовано лише 20,9 відсотка, ще 3,6 відсотка протягом року залучали до громадських робіт.

В окремих регіонах шанси знайти будь-яку постійну роботу майже рівні нулю. Так, у Волинській області на одну вакансію торік претендували 112 працівників, а на Івано-Франківщині навантаження на одне робоче місце сягнуло 191.

Ускладнює ситуацію на ринку праці і приховане безробіття. Певною мірою його появу стимулювало трудове законодавство, яке вимагало від підприємств виплачувати тримісячну компенсацію вивільненим працівникам у зв'язку з реорганізацією чи скороченням штатів. Адміністрації було вигідніше виряджати їх в неоплачувані відпустки... Згідно з новим законом про зайнятість, підприємства платитимуть середньомісячну зарплату вивільненим працівникам лише протягом першого місяця, решту візьме на себе служба зайнятості. Це нововведення набуде чинності з 1999 року, бо для його втілення потрібно буде додатково щонайменше 264 мільйони гривень.

Нова редакція закону передбачає додаткові гарантії соціально незахищеним громадянам, які не можуть конкурувати на ринку праці на рівні з іншими (непоновлітні, матері з дітьми до 14 років, люди передпенсійного віку, особи, звільнені з місць позбавлення волі і т. д.). Зокрема, віднині посилену увагу приділятимуть забезпеченню молоді першим робочим місцем: для випускників шкіл та профтехучилищ на підприємствах бронюватимуть робочі місця в межах 5-відсоткової квоти.

Із зрозумілих причин броня не поширюється на посади службовців. Загалом вакантних місць для дипломованих спеціалістів, навіть з ученими ступенями, небагато. На безробітних кандидатів фізико-математичних чи філологічних наук передпенсійного віку немає попиту. А надто — коли вони носять спідниці.

Фемінізація безробіття справляє негативний вплив на українську родину, спричинює падіння народжуваності та зростання соціального сирітства. Розірвати це зачароване коло самими лише зусиллями служб зайнятості неможливо. Але треба пам'ятати, що суспільство поклало на них ще одну надзвичайно важливу місію — не дати людині зневіритися. Тож якщо ви відчули себе зайвими, не поспішайте сказати життю «бай-бай» чи наробити ще якихось там дурниць. Зверніться до професіоналів, і вони вам допоможуть.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Цей Закон відповідно до Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законів визначає засади, особливості та порядок підготовки і проведення виборів депутатів сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, а також сільських, селищних, міських голів (далі — місцевих виборів).

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні засади місцевих виборів

1. Вибори депутатів сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад (далі — депутатів місцевих рад), а також сільських, селищних, міських голів є вільними і відбуваються на основі гарантованого Конституцією України та цим Законом загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Депутати місцевих рад та сільські, селищні, міські голови обираються строком на чотири роки.

2. Виборчий процес здійснюється на засадах: вільного і рівноправного висування кандидатів; рівності можливостей для всіх кандидатів у проведенні виборчої кампанії; неупередженості до кандидатів з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів; контролю за джерелами фінансування та витратами на виборчу кампанію; гласності й відкритості виборчої кампанії; свободи агітації.

3. Участь громадян у виборах до органів місцевого самоврядування є добровільною. Вважається, що виборці, які не взяли участі у голосуванні на виборах, підтримують результати волевиявлення тих виборців, які взяли участь у голосуванні на виборах.

Стаття 2. Особливості виборів депутатів сільської, селищної, міської, районної у місті ради

Вибори депутатів сільської, селищної, міської, районної у місті ради проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості по одномандатних виборчих округах, на які поділяється вся територія відповідно села, селища, міста, району в місті.

Стаття 3. Особливості виборів сільського, селищного, міського голови

Вибори сільського, селищного, міського голови проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості по єдиному одномандатному виборчому округу, межі якого співпадають з межами села, селища, міста.

Стаття 4. Особливості виборів депутатів районної, обласної ради

1. Вибори депутатів районної ради проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості по багатомандатних виборчих округах, межі яких співпадають з межами відповідних сіл, селищ, міст районного значення, які є адміністративно-територіальними одиницями, що входять до складу цього району.

2. Вибори депутатів обласної ради проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості по багатомандатних виборчих округах, межі яких співпадають відповідно з межами районів та міст обласного значення, що входять до складу цієї області.

Стаття 5. Визначення загального складу місцевих рад

1. Рішення про загальний склад (кількість депутатських мандатів) місцевої ради, що має обиратися, приймається відповідною радою поточного скликання не пізніш як за 75 днів до дня виборів.

2. У разі, коли рада поточного скликання у строк, встановлений частиною першою цієї статті, не визначиться щодо загального складу ради, яка має обиратися, загальний склад відповідної ради дорівнює мінімальній межі, встановленій цим Законом.

3. Загальний склад сільської, селищної, міської, районної у місті ради має становити в адміністративно-територіальних одиницях з чисельністю населення:

до 3 тисяч — від 15 до 25 депутатів;
до 5 тисяч — від 20 до 30 депутатів;
до 20 тисяч — від 25 до 35 депутатів;
до 50 тисяч — від 30 до 45 депутатів;
до 100 тисяч — від 35 до 50 депутатів;
до 250 тисяч — від 40 до 60 депутатів;
до 500 тисяч — від 50 до 75 депутатів;
до 1 мільйона — від 60 до 90 депутатів;
понад 1 мільйон — від 75 до 120 депутатів.

4. Загальний склад районної ради визначається з урахуванням кількості територіальних громад адміністративно-територіальних одиниць, що входять до складу району. Територіальні громади в межах району повинні мати в районній раді рівну кількість депутатських мандатів. При цьому у разі наявності у районі до 10 (включно) територіальних громад кожна територіальна громада має бути представлена в районній раді не менш як 4 депутатами, від 11 до 30 (включно) — 3 депутатами, понад 30 — 2 депутатами. Загальний склад районної ради не повинен перевищувати 120 депутатів.

5. Загальний склад обласної ради визначається з урахуванням кількості районів, міст обласного значення, що входять до складу області. Райони, міста обласного значення повинні мати в обласній раді рівну кількість депутатських мандатів. При цьому у разі наявності в області до 15 (включно) районів, міст обласного значення кожний район, місто обласного значення має бути представлено в обласній раді не менш як 4 депутатами, від 16 до 30(включно) — 3 депутатами, понад 30 — 2 депутатами. При цьому загальний склад обласної ради не повинен перевищувати 200 депутатів.

Стаття 6. Право громадян України брати участь у місцевих виборах

1. Участь у місцевих виборах є особистою справою кожного громадянина України. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у місцевих виборах.

2. Право голосу на місцевих виборах мають громадяни України, яким на день проведення виборів виповнилося 18 років і які проживають на території відповідних сіл, селищ, міст, районів у містах.

3. Не мають права голосу на місцевих виборах громадяни України, яких визнано судом недієздатними. Здійснення виборчого права призупиняється для осіб, які за вироком суду перебувають у місцях позбавлення волі, — на час перебування в цих місцях.

4. Депутатом сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, сільським, селищним, міським головою може бути обраний громадянин України, який має право голосу і на день виборів досяг 18 років.

5. Громадянин України одночасно може балотуватися кандидатом у депутати лише однієї ради або кандидатом на посаду відповідно сільського, селищного, міського голови. Громадянин України може бути депутатом лише однієї ради.

6. Депутатом сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, а також сільським, селищним, міським головою не може бути обраний громадянин України, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

7. Особи, які займають посади, що відповідно до закону є несумісними зі статусом депутата ради, сільського, селищного, міського голови, зобов'язані в разі їх обрання залишити посаду (припинити діяльність), яка є несумісною зі статусом депутата, сільського, селищного, міського голови, та у передбачених законом випадках припинити будьяку підприємницьку діяльність.

Стаття 7. Право висування кандидатів на місцевих виборах

Право висування кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови (далі — кандидатів) належить громадянам України, які мають право голосу, і реалізується ними як безпосередньо шляхом самовисування, а також висування на зборах виборців за місцем їх проживання, трудової діяльності (зборах трудових колективів) або навчання (далі — зборах виборців), так і через місцеві осередки політичних партій, виборчі об'єднання місцевих осередків політичних партій — блоки (далі — блоки), громадські організації, що легалізовані відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 8. Виборчі комісії

1. Для організації та проведення місцевих виборів утворюються виборчі комісії:

1) сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні (далі — територіальні) виборчі комісії;

2) окружні виборчі комісії;

3) дільничні виборчі комісії.

2. Виборчі комісії утворюються і діють відповідно до цього Закону. Ніхто не має права втручатися у вирішення питань, віднесених до виключної компетенції виборчих комісій, крім випадків, передбачених законами України.

Стаття 9. Види місцевих виборів і порядок їх призначення

1. Вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів можуть бути черговими, позачерговими, повторними, замість тих депутатів і голів, які вибули, а також у разі утворення нової адміністративно-територіальної одиниці.

2. Рішення про проведення чергових і позачергових виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів приймає Верховна Рада України.

3. Рішення про проведення повторних виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів приймає відповідна територіальна виборча комісія.

4. Рішення про проведення виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів замість тих, які вибули, приймають відповідні ради.

5. Рішення про проведення виборів депутатів місцевої ради, сільського, селищного, міського голови у разі утворення нової адміністративно-територіальної одиниці приймається відповідно до статті 55 цього Закону.

Стаття 10. Строки призначення місцевих виборів

1. Чергові вибори депутатів місцевих рад, а також сільських, селищних, міських голів проводяться на території України одночасно і призначаються не пізніш як за 90 днів до закінчення строку повноважень депутатів місцевих рад поточного скликання, сільських, селищних, міських голів.

2. Позачергові вибори відповідно депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів призначаються не пізніш як за 90 днів до дня виборів.

3. Повторні вибори, вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів замість тих, які вибули, а також у разі утворення нової адміністративно-територіальної одиниці призначаються у строки, передбачені цим Законом.

4. Вибори призначаються на неділю.

5. Рішення про призначення виборів доводиться до відома населення органом, який їх призначив, через засоби масової інформації або в інший спосіб не пізніш як на третій день після його прийняття.

Стаття 11. Законодавство про місцеві вибори

Законодавство про місцеві вибори грунтується на Конституції України, цьому Законі та інших законах України.

РОЗДІЛ II. ВИБОРЧІ ОКРУГИ. ВИБОРЧІ ДІЛЬНИЦІ

Стаття 12. Виборчі округи

1. Виборчі округи для виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів утворюються відповідними територіальними виборчими комісіями не пізніш як за 70 днів до дня виборів.

2. При утворенні виборчих округів територіальні виборчі комісії керуються рішеннями відповідних рад про загальний склад цих рад.

3. Мажоритарні одномандатні виборчі округи для виборів депутатів сільських, селищних, міських, районних у містах рад утворюються з урахуванням вимог статті 2 цього Закону при додержанні приблизно рівної кількості виборців у розрахунку на один виборчий округ.

4. Єдині мажоритарні одномандатні виборчі округи для виборів сільських, селищних, міських голів утворюються з додержанням вимог, передбачених статтею 3 цього Закону.

5. Мажоритарні багатомандатні виборчі округи для виборів депутатів районних, обласних рад утворюються з додержанням вимог, передбачених статтею 4 цього Закону.

6. Списки виборчих округів із зазначенням їх номерів, меж і центрів доводяться до відома громадян відповідною територіальною виборчою комісією не пізніш як на п'ятий день після їх утворення.

Стаття 13. Виборчі дільниці

1. Для проведення голосування і підрахунку голосів під час місцевих виборів територія сіл, селищ, міст, районів у містах поділяється на виборчі дільниці.

2. Виборчі дільниці утворюються сільською, селищною, міською, районною у місті радою або її виконавчим комітетом.

3. Виборчі дільниці утворюються не пізніш як за 55 днів до дня виборів з кількістю від 20 до 3000 виборців, а у виняткових випадках — з меншою або більшою кількістю виборців.

4. Військовослужбовці голосують на виборчих дільницях, розташованих за межами військових частин. Виборчі дільниці у військових частинах утворюються як виняток з дозволу відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті ради або її виконавчого комітету.

5. У стаціонарних лікувальних, санаторно-оздоровчих закладах та інших місцях тимчасового перебування виборців, на суднах, які перебувають у день виборів у плаванні, виборчі дільниці можуть утворюватися у строк, визначений частиною третьою цієї статті, а у виняткових випадках — не пізніш як за 5 днів до дня виборів. Такі виборчі дільниці входять до виборчих округів за місцем їх розташування або за місцем порту приписки судна.

6. Виборчі дільниці є спільними для виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, а у випадках, коли місцеві вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України, — також для виборів народних депутатів України.

7. Відповідна територіальна виборча комісія за погодженням з органом, який утворив виборчі дільниці, встановлює єдину їх нумерацію відповідно у межах району, міста республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення, району в місті.

8. У разі, коли місцеві вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України, виборчі дільниці утворюються відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України».

РОЗДІЛ III. ВИБОРЧІ КОМІСІЇ

Стаття 14. Територіальна виборча комісія

1. Територіальна виборча комісія утворюється відповідно сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою не пізніш як за 75 днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря і 6—12 членів комісії.

2. Пропозиції щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії подаються на розгляд сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради (у разі відмови або неможливості здійснення ним цієї функції — посадовою особою, яка відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконує його повноваження) з урахуванням пропозицій легалізованих відповідно до закону місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, що діють на відповідній території, а також зборів виборців.

3. Пропозиції щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії подаються суб'єктами, зазначеними у частині другій цієї статті, в порядку і в строки, що встановлюються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради (посадовою особою, яка виконує його повноваження). Повідомлення про порядок, строки подання пропозицій оприлюднюється не пізніш як за 10 днів до початку терміну їх подання.

4. Якщо в установлений строк пропозиції щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії не надійшли або їх кількість є меншою, ніж передбачено частиною першою цієї статті, відповідна рада за пропозицією сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради (посадової особи, яка виконує його повноваження) обирає до складу територіальної комісії необхідну кількість осіб.

5. У разі, коли рада у визначений цим Законом строк не утворить територіальну виборчу комісію, комісія у п'ятиденний термін утворюється:

сільська, селищна, міська (міста районного значення) — відповідною районною радою;

сільська, селищна, міська (міста районного значення) в адміністративно-територіальних одиницях, що знаходяться на території міської (міста республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення) ради, — відповідною міською (міста республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення) радою, або її виконавчим комітетом;

міська (міста республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення), районна, районна в місті — відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною радою, міською (міста з районним поділом) радою або її виконавчим комітетом;

обласна, Київська, Севастопольська міська — Центральною виборчою комісією України.

Рішення про утворення територіальної виборчої комісії у випадках, передбачених цією частиною, приймається за поданням відповідно сільського, селищного, міського голови,

голови районної, районної в місті, обласної ради, а у разі відмови або неможливості здійснення ним цієї функції — посадової особи, яка відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконує його повноваження.

6. Голова, заступник голови та секретар територіальної виборчої комісії не можуть бути членами однієї політичної партії (блоку).

7. Рішення відповідної ради про утворення територіальної виборчої комісії та її склад доводиться до відома населення протягом п'яти днів.

8. Після утворення територіальної виборчої комісії її персональний склад не може змінюватися протягом року більш як на третину, крім випадків, передбачених статтею 23 цього Закону.

9. Територіальна виборча комісія у п'ятиденний термін з дня її утворення інформує населення про своє місцезнаходження, номер телефону та режим роботи.

10. Повноваження територіальної виборчої комісії закінчуються в день призначення чергових виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

Стаття 15. Повноваження територіальної виборчої комісії

Територіальна виборча комісія:

1) здійснює на відповідній території контроль за виконанням цього Закону і забезпечує його однакове застосування;

2) утворює виборчі округи для виборів депутатів відповідної ради, сільського, селищного, міського голови і присвоює їм номери;

3) спрямовує діяльність окружних та дільничних виборчих комісій;

4) встановлює порядок використання коштів на проведення виборів, розподіляє кошти між окружними та дільничними виборчими комісіями, здійснює контроль за їх цільовим використанням, вирішує питання матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення виборів;

5) заслуховує повідомлення окружних та дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з питань підготовки і проведення виборів;

6) встановлює результати виборів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, приймає рішення про реєстрацію обраних депутатів ради, сільського, селищного, міського голови, інформує раду та населення про результати голосування та підсумки виборів;

7) публікує дані про обраних депутатів, а також дані про обраного сільського, селищного, міського голову з зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, належності до партії, місця роботи (заняття);

8) організовує проведення виборів депутатів у разі дострокового припинення повноважень місцевої ради, а також у разі призначення позачергових виборів до місцевої ради;

9) організовує проведення виборів депутатів, повноваження яких достроково припинено відповідно до закону;

10) організовує проведення виборів сільського, селищного, міського голови, повноваження якого достроково припинено відповідно до закону, а також у разі призначення позачергових виборів сільського, селищного, міського голови;

11) здійснює контроль за використанням кандидатами їх власних виборчих фондів відповідно до цього Закону;

12) розглядає заяви і скарги на рішення і дії окружних та дільничних виборчих комісій, скасовує рішення цих комісій, зупиняє їх дію або приймає інші рішення з цих питань;

13) інформує Верховну Раду України про підсумки місцевих виборів;

14) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 16. Здійснення територіальною виборчою комісією функцій окружної виборчої комісії

1. Сільські, селищні виборчі комісії одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів відповідних рад, сільських, селищних голів, а також депутатів районної ради.

2. Районні виборчі комісії одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів обласної ради.

3. Міські виборчі комісії одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах міських голів. Крім того, міські виборчі комісії міст районного значення одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів міської ради, а також відповідної районної ради, міські виборчі комісії міст обласного значення — повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів відповідної обласної ради.

4. Міські (міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення), районні в містах виборчі комісії за рішенням відповідної ради або її виконавчого комітету також одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів цієї ради.

5. Районні в містах виборчі комісії за наявності відповідного рішення міської ради або її виконавчого комітету також одночасно здійснюють повноваження окружних виборчих комісій по виборах депутатів міської ради.

Стаття 17. Окружні виборчі комісії

1. Окружні виборчі комісії утворюються відповідно до цього Закону радою або її виконавчим комітетом не пізніш як за 65 днів до дня проведення виборів у складі голови, заступника голови, секретаря і 4—8 членів комісії.

2. Кандидатури до складу окружних виборчих комісій подаються на розгляд ради або виконавчого комітету міським головою, головою районної у місті ради (у разі відмови або неможливості здійснення ним цієї функції — посадовою особою, яка відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконує його повноваження) з урахуванням пропозицій легалізованих відповідно до закону місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, що діють на відповідній території, а також зборів виборців відповідного виборчого округу.

3. Порядок і строки подання пропозицій щодо представників до складу окружної виборчої комісії суб'єктами, зазначеними у частині другій цієї статті, встановлюються міським головою, головою районної у місті ради (посадовою особою, яка виконує його повноваження). Повідомлення про строки подання пропозицій публікується не пізніш як за п`ять днів до початку терміну їх подання.

4. Якщо в установлений строк пропозиції щодо кандидатур до складу окружної виборчої комісії не надійшли або їх кількість є меншою, ніж передбачено частиною першою цієї статті, відповідна рада або її виконавчий комітет за пропозицією міського голови, голови районної у місті ради (посадової особи, яка виконує його повноваження) обирає до складу окружної комісії необхідну кількість осіб.

5. Голова, заступник голови та секретар окружної виборчої комісії не можуть бути членами однієї партії (блоку).

6. Окружна виборча комісія у п'ятиденний термін з дня її утворення інформує населення про своє місцезнаходження, номер телефону та режим роботи.

7. Строк повноважень окружної виборчої комісії закінчується після прийняття відповідною територіальною виборчою комісією рішення про реєстрацію депутата (депутатів) ради, обраного (обраних) по відповідному виборчому округу, а також сільського, селищного, міського голови.

Стаття 18. Повноваження окружної виборчої комісії

Окружна виборча комісія:

1) здійснює контроль за виконанням цього Закону на території виборчого округу;

2) здійснює контроль за складанням списків виборців і поданням їх дільничними виборчими комісіями для загального ознайомлення;

3) реєструє кандидатів у депутати, на посаду сільського, селищного, міського голови по відповідному округу, їх довірених осіб, а також уповноважених осіб місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій і видає їм відповідні посвідчення;

4) повідомляє населення про зареєстрованих кандидатів, основні відомості про них;

5) забезпечує друкування матеріалів з біографічними даними зареєстрованих кандидатів та їх передвиборних програм;

6) спільно з органами місцевого самоврядування визначає порядок розміщення агітаційних матеріалів, а також спеціально облаштовані місця для цього;

7) затверджує текст виборчих бюлетенів по виборах депутатів ради, а також сільського, селищного, міського голови, забезпечує виготовлення виборчих бюлетенів і постачання їх дільничним виборчим комісіям;

8) сприяє кандидатам в організації їх зустрічей з виборцями;

9) встановлює результати виборів депутата по виборчому округу та сільського, селищного, міського голови; повідомляє населення про результати голосування та виборів;

10) розглядає питання щодо скасування рішення про реєстрацію кандидатів у випадках, передбачених цим Законом;

11) організує проведення повторного голосування і повторних виборів у випадках, передбачених цим Законом;

12) розглядає заяви і скарги на рішення і дії дільничних виборчих комісій та приймає щодо них рішення;

13) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

Стаття 19. Дільнична виборча комісія

1. Дільнична виборча комісія утворюється сільською, селищною, міською, районною у місті радою або її виконавчим комітетом не пізніш як за 45 днів до дня виборів, а у виняткових випадках, зазначених у частині п'ятій статті 13 цього Закону, — за п'ять днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря і 5—11 членів комісії.

2. На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує 50 чоловік, дільничні виборчі комісії можуть утворюватися у складі голови комісії, секретаря і 1—3 членів комісії.

3. Кандидатури до складу дільничної виборчої комісії подаються на розгляд ради або її виконавчого комітету відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради (у разі відмови або неможливості здійснення ним цієї функції — посадовою особою, яка відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконує його повноваження) з урахуванням пропозицій легалізованих відповідно до закону місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, органів самоорганізації населення, що діють на відповідній території, а також зборів виборців.

4. Порядок і строки подання пропозицій щодо представників до складу дільничних виборчих комісій суб'єктами, зазначеними у частині третій цієї статті, встановлюються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради (посадовою особою, яка виконує його повноваження). Повідомлення про строки подання пропозицій публікується не пізніш як за п`ять днів до початку терміну їх подання.

5. Якщо в установлений строк пропозиції щодо кандидатур до складу дільничної виборчої комісії не подано або їх кількість є меншою, ніж передбачено частиною першою цієї статті, відповідна рада або її виконавчий орган за пропозицією сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради (посадової особи, яка виконує його повноваження) обирає до складу дільничної виборчої комісії необхідну кількість осіб.

6. Голова, заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії не можуть бути членами однієї партії (блоку).

7. Рішення відповідної ради про склад дільничних виборчих комісій протягом трьох днів доводиться до відома населення.

8. Дільнична виборча комісія у п'ятиденний термін з дня її утворення інформує громадян про своє місцезнаходження, номер телефону та режим роботи.

9. Строк повноважень дільничної виборчої комісії закінчується після прийняття відповідною територіальною виборчою комісією рішення про обрання депутатів ради, а також сільського, селищного, міського голови та їх реєстрацію.

10. У разі, коли вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України, дільничні виборчі комісії утворюються відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 20. Повноваження дільничної виборчої комісії

Дільнична виборча комісія:

1) перевіряє точність списку виборців на виборчій дільниці;

2) забезпечує можливість ознайомлення виборців зі списком виборців, приймає і розглядає заяви про неправильності у списку виборців і вирішує питання про внесення відповідних змін до нього;

3) завчасно сповіщає населення і вручає або надсилає виборцям запрошення із зазначенням дати проведення виборів, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

4) створює умови для ознайомлення виборців із списками кандидатів, зареєстрованих по одномандатних та багатомандатних виборчих округах, з їх передвиборними програмами, а також з біографічними даними кандидатів;

5) вносить за рішенням відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії зміни до виборчого бюлетеня у випадках, передбачених цим Законом;

6) забезпечує підготовку приміщення для голосування, кабін або кімнат для таємного голосування, виготовлення виборчих скриньок;

7) організує голосування на виборчій дільниці;

8) проводить підрахунок голосів виборців, поданих на виборчій дільниці;

9) розглядає заяви і скарги з питань підготовки виборів та організації голосування на виборчій дільниці й приймає по них рішення;

10) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

Стаття 21. Організація роботи виборчої комісії

1. Виборча комісія організує свою роботу відкрито і гласно.

2. Основною формою роботи виборчої комісії є її засідання, які скликаються головою комісії, в разі його відсутності — заступником голови комісії, а у випадках, передбачених частиною другою статті 19 цього Закону, — секретарем комісії.

3. У разі відсутності голови чи заступника голови комісії або відмови їх скликати її засідання, засідання комісії може бути скликане на вимогу не менш як однієї третини членів комісії ініціаторами проведення засідання з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час і місце проведення її засідання та питання, які пропонується розглянути.

4. Перше засідання виборчої комісії скликається не пізніш як на третій робочий день після її утворення, а наступні — за необхідністю.

5. Засідання виборчої комісії є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини загального складу комісії.

6. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів осіб, які входять до складу комісії.

7. Засідання виборчої комісії веде її голова або його заступник, а в разі невиконання ними з будь-яких причин цієї функції, комісія призначає зі свого складу головуючого на засіданні.

8. Усі засідання комісії протоколюються. Протокол засідання підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії чи членом комісії, який виконує обов'язки секретаря.

9. Особи, які входять до складу комісії і не згодні з прийнятим рішенням, мають право висловити окрему думку, викладення якої в письмовій формі додається до протоколу засідання комісії.

10. На засіданнях виборчої комісії мають право бути присутніми кандидати, їх довірені особи, уповноважені особи місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, зареєстрованих відповідно до цього Закону, офіційні спостерігачі від громадських організацій України та інших держав, міжнародних організацій, а також представники засобів масової інформації. За рішенням комісії на її засіданні можуть бути присутні й інші особи.

11. Виборча комісія може прийняти рішення про позбавлення права участі в її засіданні осіб, зазначених у частині десятій цієї статті, якщо вони перешкоджають проведенню засідання.

12. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для учасників виборів та органів, що забезпечують їх проведення.

13. Документи та звернення, що надходять до виборчої комісії, мають право приймати голова комісії, його заступник, секретар або член комісії. Усі документи та звернення реєструються в порядку, встановленому комісією.

14. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення передбачених цим Законом функцій виборча комісія може залучати відповідних спеціалістів, технічних працівників. За рішенням комісії їх праця оплачується в межах коштів, що виділяються комісії на підготовку і проведення виборів.

Стаття 22. Оскарження рішень виборчої комісії

1. Рішення, дії або бездіяльність виборчої комісії, окремих осіб, що входять до її складу, можуть бути оскаржені місцевими осередками політичних партій (блоків), громадськими організаціями, зборами виборців, трудовими колективами, які висунули кандидатів, або їх уповноваженими особами, кандидатами, їх довіреними особами, а також виборцями.

2. Рішення, дії або бездіяльність дільничної виборчої комісії можуть бути протягом трьох днів оскаржені до відповідної окружної виборчої комісії, а рішення, дії або бездіяльність окружної виборчої комісії — до відповідної територіальної виборчої комісії. Виборча комісія, до якої надійшла скарга, повинна розглянути її у триденний строк, а менш як за п'ять днів до дня виборів, чи в день їх проведення — негайно, та видати заявникові мотивоване рішення.

3. Рішення територіальної виборчої комісії може бути протягом трьох днів оскаржено в судовому порядку. Суд розглядає це питання у п'ятиденний строк, але не пізніш як за день до дня виборів. У разі визнання судом рішення територіальної виборчої комісії таким, що суперечить закону, воно вважається нечинним у цілому або в частині, що суперечить закону.

4. Заяви, скарги про неправильність у списках виборців розглядаються судом протягом трьох днів, а якщо вони подані за три дні до дня виборів — негайно. Рішення суду є остаточним і підлягає виконанню в день прийняття рішення.

5. Заяви, подані до суду після зазначених у цій статті строків, розгляду не підлягають.

6. Суди організовують свою роботу під час виборчої кампанії, в тому числі у вихідні дні, таким чином, щоб забезпечити своєчасний розгляд заяв усіх суб'єктів виборчого процесу.

Стаття 23. Правовий статус осіб, які входять до складу виборчої комісії

1. Членом виборчої комісії може бути громадянин України, який має виборчі права і постійно проживає або працює на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

2. До складу виборчої комісії не можуть входити кандидати або їх довірені особи, уповноважені місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій,

(Закінчення на 8—11-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

(Початок на 6—7-й стор.).

близькі родичі (чоловік, дружина, діти, батьки, рідні брати, сестри) кандидатів. Членом виборчої комісії не може бути також особа, яка утримується під вартою або перебуває в місцях позбавлення волі. Одна і та ж особа може бути членом тільки однієї виборчої комісії.

3. Повноваження відповідної виборчої комісії чи окремих осіб, які входять до її складу, можуть бути достроково припинені органом, який утворив комісію, якщо вони порушують Конституцію України, цей Закон та інші закони України. Повноваження осіб, які входять до складу виборчої комісії, також припиняються у зв'язку з особистою заявою про складення повноважень у комісії, вибуттям за межі відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також у разі їх смерті.

4. У разі реєстрації особи, яка входить до складу виборчої комісії, кандидатом, довіреною особою кандидата або уповноваженою особою місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації її повноваження вважаються припиненими з дня такої реєстрації.

5. Комісія може звернутися до органу, який її утворив, з пропозицією про заміну голови, заступника голови, секретаря або члена комісії, якщо за це проголосує не менше двох третин від її загального складу.

6. Обрання нового голови, заступника, секретаря, члена виборчої комісії проводиться в порядку, встановленому цим Законом.

7. За рішенням виборчої комісії не більше трьох осіб, які входять до її складу, можуть на період виборчої кампанії працювати в комісії на постійній основі з виплатою їм заробітної плати відповідно до норм видатків виборчої комісії, встановлених Кабінетом Міністрів України. Оплата праці зазначених осіб здійснюється відповідними місцевими радами або їх виконавчими органами.

8. Особи, які працюють в комісії на постійній основі, на відповідний період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи.

9. Особи, які входять до складу виборчих комісій, не мають права брати участь в агітації «за» чи «проти» кандидатів.

Стаття 24. Сприяння виборчим комісіям у здійсненні їх повноважень

1. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, їх посадові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у здійсненні ними своїх повноважень.

2. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації державної і комунальної форм власності безкоштовно надають у користування виборчих комісій необхідні для підготовки і проведення виборів приміщення і обладнання.

3. Оренда приміщень і обладнання, що належать підприємствам, установам і організаціям інших форм власності, для вказаних цілей оплачується за рахунок коштів, виділених на проведення виборів.

4. Виборча комісія має право звертатися в питаннях, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, інших органів, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, які зобов'язані розглянути порушене питання і дати виборчій комісії відповідь не пізніш як у триденний термін.

РОЗДІЛ IV. СПИСКИ ВИБОРЦІВ

Стаття 25. Порядок складання списків виборців

1. Для проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів виконавчими комітетами сільських, селищних, міських, районних у містах рад складаються списки виборців по кожній виборчій дільниці за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією.

2. До списку виборців включаються всі громадяни України, яким на день виборів виповнється 18 років та які на момент складання списку проживають на території відповідної виборчої дільниці і мають виборче право.

3. За відсутністю точних відомостей про дату (місяць і день) народження громадянина вважається, що він народився 1 січня відповідного року.

4. Одна й та ж особа може бути включена до списку виборців лише на одній виборчій дільниці.

5. До списку виборців вносяться прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, адреса (місце проживання) виборця. Прізвища виборців зазначаються в списку виборців у порядку, зручному для організації голосування.

6. Списки виборців, складені по кожній виборчій дільниці, підписує керівник виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Він несе персональну відповідальність за достовірність, повноту списків виборців, а також за своєчасність передачі їх до дільничних виборчих комісій.

7. Список виборців передається до дільничної виборчої комісії не пізніш як за 45 днів до дня виборів.

8. Дільнична виборча комісія уточнює список виборців, після чого він підписується головою та секретарем комісії і не пізніш як за 15 днів до дня виборів подається для загального ознайомлення виборців.

9. Виборці, які прибули на територію виборчої дільниці на постійне місце проживання після уточнення списків, включаються дільничною виборчою комісією до списку виборців на підставі документів, які засвідчують їх особу та адресу (місце проживання).

10. Зі списку виборців на підставі відповідних документів виключаються особи, які вибули з території виборчої дільниці на інше місце проживання, а також особи, які померли чи судом визнані недієздатними або за вироком суду перебувають у місцях позбавлення волі.

11. Списки виборців-військовослужбовців, які перебувають у військових частинах, а також членів сімей військовослужбовців та інших виборців, які проживають у районах розташування військових частин, складаються дільничними виборчими комісіями на підставі даних, що подаються командирами військових частин. Військовослужбовці, які проживають поза військовими частинами, включаються до списку виборців за місцем проживання на загальних підставах.

12. Списки виборців по виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних, санаторно-оздоровчих закладах, а також на суднах, які перебувають у день виборів у плаванні, складаються дільничними виборчими комісіями на підставі даних, що подаються керівниками зазначених установ, капітанами суден.

Стаття 26. Ознайомлення зі списками виборців

1. Кожному виборцю забезпечується можливість ознайомитися зі списком виборців в приміщенні дільничної виборчої комісії і перевірити правильність даних, що його стосуються.

2. Виборцю надається право оскаржити невключення, неправильне включення до списку або виключення зі списку виборців, а також неточності у даних щодо нього. Заява про неправильності в списку виборців розглядається дільничною виборчою комісією, яка зобов'язана не пізніш як у дводенний термін, а напередодні й в день виборів — негайно, розглянути заяву, внести необхідні виправлення до списку або видати заявникові копію мотивованого рішення про відхилення його заяви. Це рішення може бути оскаржено до суду в порядку, встановленому цим Законом.

РОЗДІЛ V. ВИСУВАННЯ КАНДИДАТІВ

Стаття 27. Порядок висування кандидатів на зборах виборців за місцем їх проживання, трудової діяльності або навчання

1. Висування кандидатів починається за 60 днів і закінчується за 45 днів до дня виборів.

2. Збори виборців за місцем їх проживання, трудової діяльності або навчання, скликані в селі, селищі, місті районного значення, у разі, коли в них беруть участь не менш як:

— 10 виборців, мають право висунути одного кандидата в депутати відповідно сільської, селищної, міської ради по одному з одномандатних виборчих округів;

— 50 виборців, мають право висунути одного кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, одного кандидата в депутати відповідно сільської, селищної, міської ради по кожному одномандатному виборчому округу, а також по одному кандидату в депутати районної, обласної ради по відповідному багатомандатному виборчому округу.

3. Збори виборців, скликані в місті (крім міст районного значення), районі міста, у разі, коли в них беруть участь не менш як:

— 25 виборців, мають право висунути по одному кандидату в депутати міської, районної у місті ради по відповідному одномандатному виборчому округу, на території якого проживають або працюють їх учасники;

— 100 виборців, мають право висунути одного кандидата на посаду міського голови, не більше п'яти кандидатів у депутати міської і п'яти кандидатів у депутати районної у місті ради по відповідних виборчих округах, а також одного кандидата в депутати обласної ради.

4. Порядок скликання і проведення зборів виборців за місцем їх проживання, трудової діяльності або навчання має відповідати таким вимогам:

1) ініціатори проведення зборів зобов'язані повідомити про дату та місце їх проведення у відповідну окружну (територіальну) виборчу комісію не пізніш як за три дні до дня проведення зборів;

2) на початку зборів складається список їх учасників із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження, місця постійного проживання чи трудової діяльності. Напроти свого прізвища учасник зборів ставить особистий підпис;

3) на зборах виборців обирається президія зборів та ведеться протокол. У протоколі вказується дата і місце проведення зборів, кількість їх учасників, кандидатури, які обговорювалися, кількість голосів, поданих «за» і «проти» висунення кандидата (кандидатів), рішення зборів, а також дані про висунутого кандидата (кандидатів): прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, партійність, посада (заняття), місце роботи і проживання. До протоколу додається список учасників зборів;

4) кожний учасник зборів має право пропонувати для обговорення будь-яку кандидатуру, в тому числі й свою;

5) кандидат вважається висунутим, якщо за нього проголосувало більше половини учасників зборів. Про прийняте рішення повідомляється кандидату.

5. Протокол зборів, підписаний членами президії зборів, надсилається до відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії у встановленому нею порядку.

Стаття 28. Самовисування громадян кандидатами на місцевих виборах

1. Громадянин України за умови додержання вимог, передбачених статтею 6 цього Закону, має право на самовисування кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови шляхом подачі до відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії не пізніш як за 40 днів до дня виборів заяви з проханням зареєструвати його кандидатом.

2. До заяви додається список громадян України, які проживають на території відповідного виборчого округу, мають виборчі права і підтримують відповідну кандидатуру, з зазначенням прізвища, імені, по батькові, числа, місяця й року народження, місця проживання, серії і номера паспорта або іншого документа, що посвідчує особу громадянина. Правильність даних про кожного громадянина, включеного до списку, засвідчується його особистим підписом.

3. Особу, яка висуває свою кандидатуру відповідно кандидатом у депутати сільської, селищної, міської (міста районного значення) ради мають підтримати не менш як 6 громадян, а міської (крім міст районного значення), районної у місті, районної, обласної ради — не менш як 25 громадян.

Особу, яка висуває свою кандидатуру кандидатом на посаду сільського, селищного, міського (міста районного значення) голови, мають підтримати не менш як 26 громадян, а міського (крім міста районного значення) — не менш як 51 громадянин.

Стаття 29. Порядок висування кандидатів місцевими осередками політичних партій (блоків), громадськими організаціями

1. Сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні осередки політичних партій (блоків) та громадських організацій, які виявили бажання брати участь у місцевих виборах, не пізніш як за 70 днів до дня виборів подають до відповідних територіальних виборчих комісій заяви, підписані їх керівниками.

2. До заяви відповідного осередку політичної партії (блоку), громадської організації додається довідка про легалізацію відповідного осередку політичної партії (блоку), громадської організації, а також про чисельний склад відповідної організації.

Осередки політичних партій, які об'єдналися у виборчий блок, крім того додають до заяви угоду про їх об'єднання у виборчий блок із зазначенням чисельного складу місцевих осередків політичних партій, що об'єдналися в блок, підписану керівниками відповідних осередків політичних партій.

3. У заяві зазначається уповноважена особа місцевого осередку партії (блоку), громадської організації, її адреса і номер телефону.

4. Відповідна територіальна виборча комісія реєструє місцевий осередок політичної партії (блоку), громадської організації для участі у місцевих виборах та видає їх представникам копію рішення про реєстрацію, а також доводить його до відома виборців, окружних і дільничних виборчих комісій.

5. Висування кандидатів місцевими осередками політичних партій (блоків), громадських організацій відбувається у строки, визначені частиною першою статті 27 цього Закону.

6. Сільський, селищний, міський (міста районного значення) осередок політичної партії (блоку), громадської організації, що налічує не менш як 15 членів, може висунути одного кандидата на посаду відповідно сільського, селищного, міського голови, одного кандидата в депутати відповідно сільської, селищної, міської ради по кожному з одномандатних виборчих округів, а також одного кандидата в депутати районної ради по відповідному багатомандатному виборчому округу.

7. Міський (крім міст районного значення) осередок політичної партії (блоку), громадської організації, який налічує не менш як 50 членів, може висунути одного кандидата в депутати міської ради по кожному з одномандатних виборчих округів, а також одного кандидата в депутати обласної ради по відповідному багатомандатному виборчому округу. Відповідний міський осередок, який налічує не менш як 100 членів, крім того, може висунути одного кандидата на посаду міського голови.

8. Районний в місті осередок політичної партії (блоку), громадської організації, який налічує не менш як 15 членів, може висунути одного кандидата в депутати відповідної районної у місті ради по кожному з одномандатних виборчих округів та одного кандидата в депутати міської ради по кожному з одномандатних виборчих округів, які знаходяться на території району.

9. Районний осередок політичної партії (блоку), громадської організації, що налічує не менш як 50 членів, може висунути одного кандидата у депутати районної ради по кожному виборчому округу, а також кандидатів у депутати обласної ради в кількості, яка не повинна перевищувати кількості депутатських мандатів, встановленої по відповідному виборчому округу.

10. Обласний осередок політичної партії (блоку), громадської організації, що налічує не менш як 100 членів, може висунути кандидатів у депутати обласної ради по кожному виборчому округу в кількості, яка не повинна перевищувати кількості депутатських мандатів, встановленої по відповідному виборчому округу.

11. Рішення місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації про висунення кандидатів приймаються на їх зборах (конференціях) у порядку, передбаченому статутами (положеннями) відповідних партій, громадських організацій, про що складається протокол.

12. У протоколі зборів (конференції) місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації вказуються дата і місце їх проведення, кількість членів, яких об'єднує відповідний осередок політичної партії (блоку), громадської організації, кількість учасників, рішення зборів (конференції), а також дані про кожного кандидата (прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, партійність, посада (заняття), місце роботи і проживання). Протокол подається до відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії в установленому нею порядку.

13. Рішення місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації про висунення кандидатів підписується керівником відповідного місцевого осередку політичної партії (керівниками місцевих організацій партій, що об'єдналися у блок), керівником відповідного місцевого осередку громадської організації.

14. Місцевий осередок політичної партії

(блоку), громадської організації може висувати також кандидатів, які не є членами відповідних партій, громадських організацій. Висування місцевим осередком політичних партій (блоку) кандидата у депутати, який є членом іншої партії (партій, що не входять до блоку), не допускається.

РОЗДІЛ VI. РЕЄСТРАЦІЯ КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ ТА НА ПОСАДИ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ ГОЛІВ

Стаття 30. Порядок реєстрації кандидатів

1. Реєстрація кандидатів починається за 55 днів і закінчується за 30 днів до дня виборів.

2. Рішення про реєстрацію кандидатів приймається окружною (територіальною) виборчою комісією за наявності таких документів:

1) протоколу зборів виборців за місцем їх проживання, трудової діяльності (зборів трудового колективу) або навчання, протоколу зборів (конференції) місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації про висунення кандидатів;

2) заяви особи про згоду балотуватися кандидатом у депутати, на посаду сільського, селищного, міського голови по відповідному виборчому округу, а також про її зобов'язання припинити в разі обрання депутатом, сільським, селищним, міським головою трудову чи іншу діяльність, що є несумісною з їх статусом;

3) автобіографії кандидата, його виборчої програми;

4) декларації про майно та доходи кандидата за попередній рік, складеної за формою, визначеною Міністерством фінансів України;

5) довідки про місце проживання та роботу.

3. Рішення про реєстрацію кандидатів, які самовисунулися по виборчих округах, на території яких вони проживають або працюють, приймається окружною (територіальною) виборчою комісією на підставі відповідної заяви кандидата, до якої додається список громадян України, які підтримали його кандидатуру у відповідності із вимогами статті 28 цього Закону, заяви кандидата про зобов'язання припинити в разі обрання депутатом, сільським, селищним, міським головою трудову чи іншу діяльність, що є несумісною з їх статусом, а також за наявності документів, передбачених пунктами 3, 4 і 5 частини другої цієї статті.

4. Окружна (територіальна) виборча комісія після прийняття документів, зазначених у частинах другій (третій) цієї статті, видає особі, яка подала ці документи, довідку, в якій зазначається число, місяць, рік, а також час прийняття документів.

5. Окружна (територіальна) виборча комісія не пізніш як на п'ятий день після прийняття документів для реєстрації кандидата приймає рішення про реєстрацію кандидата або про відмову в реєстрації із зазначенням мотивів відмови. За результатами реєстрації виборча комісія складає протокол про реєстрацію кандидата за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Рішення комісії доводиться до відома суб'єктів, що висунули кандидата, не пізніш як на другий день після його прийняття.

6. У разі усунення недоліків, які спричинили відмову в реєстрації кандидата, і подання необхідних документів до окружної (територіальної) виборчої комісії не пізніш як за три дні до закінчення визначеного цим Законом строку реєстрації кандидатів, комісія повторно розглядає питання про реєстрацію і приймає відповідне рішення.

7. Рішення окружної (територіальної) виборчої комісії щодо реєстрації або нереєстрації кандидата може бути оскаржено в порядку, встановленому цим Законом.

8. Окружна (територіальна) виборча комісія не пізніш як на п'ятий день після реєстрації кандидатів публікує або доводить до відома населення в інший спосіб повідомлення про реєстрацію кандидатів з зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, партійності, посади (заняття), місця роботи і проживання кожного кандидата.

9. Окружна (територіальна) виборча комісія видає зареєстрованому кандидату відповідне посвідчення за зразком, встановленим Центральною виборчою комісією.

Стаття 31. Зняття кандидатом своєї кандидатури. Скасування рішення про реєстрацію кандидата

1. Кандидат може у будь-який час до дня виборів зняти свою кандидатуру, про що він подає письмову заяву до окружної (територіальної) виборчої комісії, яка зареєструвала його кандидатом.

2. Рішення окружної (територіальної) виборчої комісії про зняття кандидата з реєстрації приймається лише за власною заявою кандидата про це, а також на підставі обвинувального вироку суду, який набрав законної сили щодо особи, яка зареєстрована кандидатом, в інших випадках, прямо передбачених у законах, а також у зв'язку з його смертю.

3. Зняття з реєстрації кандидата з ініціативи суб'єктів, які з додержанням вимог цього Закону висунули його кандидатом, забороняється.

4. Окружна (територіальна) виборча комісія може прийняти рішення про зняття з реєстрації кандидата також у разі порушення ним цього Закону, факт вчинення якого встановлено судом. Відповідна заява має бути розглянута судом протягом трьох днів після її надходження до суду, але не пізніш як за день до виборів.

5. Про скасування рішення щодо реєстрації кандидата окружна виборча комісія у триденний термін сповіщає особу, яка була зареєстрована кандидатом, суб'єкта, що висунув кандидата, а також виборців відповідного округу.

Стаття 32. Порядок висування і реєстрації кандидата замість того, який вибув

1. У разі вибуття кандидата після його реєстрації у випадку, коли за п'ять днів до закінчення строку реєстрації кандидатів по одномандатному виборчому округу не зареєстровано інших кандидатів, а кількість кандидатів, зареєстрованих по багатомандатному мажоритарному виборчому округу, менша кількості мандатів, окружна (територіальна) виборча комісія звертається через засоби масової інформації до виборців, місцевих осередків партій, громадських організацій з пропозицією додатково висунути кандидатів. Додатково висунуті кандидати реєструються у порядку, встановленому статтею 30 цього Закону.

2. Якщо після закінчення строку реєстрації кандидатів в одномандатному виборчому окрузі залишається один кандидат, а у багатомандатному мажоритарному виборчому окрузі кількість зареєстрованих кандидатів дорівнює або менша кількості мандатів, голосування проводиться по зареєстрованих кандидатах.

3. У разі, коли у відповідному одномандатному виборчому окрузі не залишилося жодного кандидата, вибори у цьому окрузі проводяться відповідно до вимог статті 49 цього Закону.

РОЗДІЛ VII. КАНДИДАТИ ТА ЇХ ДОВІРЕНІ ОСОБИ. УПОВНОВАЖЕНІ ОСОБИ МІСЦЕВИХ ОСЕРЕДКІВ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ (БЛОКІВ), ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Стаття 33. Права кандидата при проведенні виборчої кампанії

1. Кандидати з часу їх реєстрації виборчими комісіями мають рівні права у проведенні виборчої кампанії: у виступах на передвиборних та інших зборах, нарадах, засіданнях, мітингах, безпосередньо пов'язаних з виборами, у засобах масової інформації.

2. Територіальні, окружні виборчі комісії, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти кандидатам в організації їх зустрічей з виборцями, одержанні необхідних інформаційних та довідкових матеріалів, наданні приміщень для проведення заходів, передбачених цим Законом.

3. Кандидат після його реєстрації за власним бажанням може звільнятися у дні проведення зустрічей з виборцями та інших заходів, передбачених цим Законом, від виконання виробничих або службових обов'язків з наданням йому неоплачуваної відпустки. За рішенням територіальної виборчої комісії з коштів, що виділяються на проведення виборів, відповідною радою або її виконавчим комітетом за дні наданої неоплачуваної відпустки кандидату виплачується заробітна плата з розрахунку його середньої заробітної плати (посадового окладу) за основним місцем роботи за останні три місяці з урахуванням індексації.

Стаття 34. Довірені особи кандидата

1. Кандидат у депутати може мати не більше п'яти, а кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови — не більше десяти довірених осіб, які допомагають йому в проведенні виборчої кампанії, ведуть агітацію за обрання його депутатом, сільським, селищним, міським головою, представляють інтереси кандидата у відносинах з виборчими комісіями, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, виборцями. Довіреною особою кандидата може бути лише громадянин України, який має виборчі права.

2. Кандидат визначає довірених осіб і звертається з заявою про їх реєстрацію до відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії. У зверненні щодо кожної кандидатури довіреної особи зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, службова і домашня адреси, номер телефону, а також подається письмова згода цієї особи. Відмова в реєстрації довіреної особи кандидата може бути оскаржена в суді. Виборча комісія після реєстрації довірених осіб видає їм посвідчення за зразком, встановленим Центральною виборчою комісією.

3. Кандидат має право в будь-який час до дня виборів звернутися до окружної (територіальної) виборчої комісії із заявою про припинення повноважень його довіреної особи та про реєстрацію іншої особи. Довірена особа кандидата може з будь-яких час за власною ініціативою скласти свої повноваження, повернувши окружній (територіальній) виборчій комісії видане їй посвідчення, та повідомити про це кандидата.

4. Повноваження довірених осіб кандидата починаються з дня їх реєстрації окружною (територіальною) виборчою комісією і закінчуються в день прийняття окружною (територіальною) виборчою комісією рішення про реєстрацію обраного депутата, сільського, селищного, міського голови.

5. Довірені особи здійснюють свої функції на громадських засадах.

Стаття 35. Уповноважені особи місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій

1. Кожний місцевий осередок політичної партії (блок), громадської організації, кандидат (кандидати) якого зареєстровані (зареєстровані) окружною (територіальною) виборчою комісією, може мати до трьох уповноважених осіб, які представляють їх інтереси у відносинах з виборчими комісіями, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, виборцями. Уповноваженою особою може бути лише громадянин України, який має виборчі права.

2. У списку, що подається для реєстрації уповноважених осіб, зазначається їх прізвище, ім'я, по батькові, службова і домашня адреси, номер телефону.

3. Окружна (територіальна) виборча комісія не пізніш як через три дні після надходження до неї відповідних документів реєструє уповноважених осіб місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій і видає їм відповідні посвідчення за зразком, встановленим Центральною виборчою комісією.

4. Керівний орган місцевого осередку політичної партії (блоку), громадської організації може в будь-який час до дня виборів звернутися до окружної (територіальної) виборчої комісії із заявою про припинення повноважень уповноважених осіб і подати для реєстрації кандидатури інших осіб.

5. Повноваження уповноважених осіб починаються з дня їх реєстрації і закінчуються після реєстрації окружною (територіальною) виборчою комісією обраних депутатів по даному виборчому округу.

6. Уповноважені особи місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій здійснюють свої функції на громадських засадах.

РОЗДІЛ VIII. ПЕРЕДВИБОРНА АГІТАЦІЯ

Стаття 36. Форми і засоби передвиборної агітації

1. Громадяни України, політичні партії, інші об'єднання громадян, їх місцеві осередки, колективи підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності мають право від дня реєстрації кандидатів відповідними виборчими комісіями вільно і всебічно обговорювати передвиборні програми кандидатів, їх політичні, ділові й особисті якості, безперешкодно вести агітацію «за» чи «проти» того чи іншого кандидата.

2. Участь органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також осіб, які входять до складу виборчих комісій, у передвиборній агітації не дозволяється.

3. Кандидати, їх довірені особи, уповноважені особи місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій проводять зустрічі з виборцями як на зборах, так і в іншій зручній для виборців формі. Виборчі комісії спільно з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування сприяють проведенню таких зустрічей — надають їм приміщення, завчасно сповіщають про час і місце зустрічей та здійснюють інші заходи.

4. Передвиборна агітація може вестися на зборах, мітингах, у пресі, по радіо і телебаченню, в будь-який інший спосіб і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції або законам України.

5. Організатори і учасники зборів, інших передвиборних заходів несуть відповідальність за додержання чинного законодавства при проведенні цих заходів.

6. Кандидат може виступати з своєю виборчою програмою, яка не повинна суперечити Конституції і законам України.

7. Засоби масової інформації висвітлюють хід підготовки і проведення виборів. Їх представникам гарантується безперешкодний доступ на всі заходи, пов'язані з виборами. Виборчі комісії, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування надають їм інформацію про підготовку і проведення виборів.

Стаття 37. Матеріали передвиборної агітації

1. Окружна (територіальна) виборча комісія за рахунок коштів, виділених для проведення виборів, забезпечує друкування матеріалів про кандидатів. Їх тираж визначається окружною (територіальною) комісією і повинен бути однаковим для всіх кандидатів, зареєстрованих по відповідному виборчому округу.

2. Для друкування передвиборних матеріалів про кандидата він повинен подати до окружної (територіальної) виборчої комісії разом з іншими документами для реєстрації свою виборчу програму, автобіографію загальним обсягом до двох сторінок машинописного тексту, друкованого через півтора інтервала. Передвиборні плакати не повинні містити неправдивих даних або комерційної реклами.

3. Кандидати зобов'язані подати до окружної (територіальної) виборчої комісії підписані ними проекти передвиборних агітаційних матеріалів, виготовлення яких має здійснюватися на договірній основі у межах відповідного виборчого фонду, а також повідомити про їх тираж.

4. Агітаційні друковані матеріали повинні містити інформацію про організацію, установу, осіб, які відповідають за їх виготовлення, а також вихідні дані про установу, що надрукувала їх, тираж надрукованих матеріалів.

5. Один примірник кожного виду друкованих агітаційних матеріалів кандидати або їх довірені особи зобов'язані не пізніш як через три дні після їх виготовлення подати до окружної (територіальної) виборчої комісії з підписом відповідного кандидата.

6. Засоби масової інформації, засновником або одним із співзасновників яких є місцевий орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, а також засоби масової інформації, які повністю або частково фінансуються за рахунок державних коштів або коштів місцевого самоврядування, зобов'язані забезпечувати рівні можливості для передвиборних виступів кандидатів, їх довірених осіб.

7. Засоби масової інформації зобов'язані утримуватися від оприлюднення неперевірених матеріалів, що компрометують кандидатів. Забороняється публікація чи поширення в будь-який інший спосіб результатів опитувань громадської думки протягом останніх 10 днів перед днем виборів та в день виборів. При оголошенні засобами масової інформації компрометуючих матеріалів про кандидата вони зобов'язані не пізніш як за 5 днів до виборів надати відповідному кандидату або його довіреній особі за їх вимогою можливість для спростування таких матеріалів.

8. Органи місцевого самоврядування визначають спеціальні місця та обладнують стенди, дошки для розміщення матеріалів передвиборної агітації. Вони можуть прийняти рішення про заборону розміщення цих матеріалів на окремих будівлях, що є історичними пам'ятками, пам'ятками архітектури, та в місцях, де вони можуть перешкодити безпеці дорожнього руху.

Стаття 38. Обмеження у проведенні передвиборної агітації

1. Під час виборчої кампанії кандидатам або їх довіреним особам, уповноваженим особам місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, які є працівниками (власниками) державних і недержавних засобів масової інформації, забороняється друкувати матеріали, брати участь у радіо- і телепередачах, які мають агітаційний характер або стосуються підготовки і проведення виборів, більшого обсягу (часу), ніж визначено окружною (територіальною) виборчою комісією для інших кандидатів.

2. Забороняється проводити передвиборну агітацію особам, які не є громадянами України.

3. Агітація в день виборів — розповсюдження виборчих листівок, плакатів, заклики до виборців голосувати «за» чи «проти» кандидатів або бойкотувати вибори в будь-який спосіб — забороняється.

4. У день виборів у приміщеннях для голосування або поблизу них забороняється впливати на виборців шляхом усних чи письмових звернень. До закінчення голосування не допускається також оприлюднення по радіо та телебаченню результатів опитування виборців про те, за кого вони віддали свої голоси.

5. Усі спори щодо передвиборної агітації вирішуються окружною (територіальною) виборчою комісією, рішення якої можуть бути оскаржені в судовому порядку.

РОЗДІЛ IX. ПОРЯДОК ГОЛОСУВАННЯ

Стаття 39. Час і місце голосування

1. Голосування проводиться в день виборів або в день повторного голосування з 7 до 22 години.

2. Про час і місце голосування дільнична виборча комісія сповіщає виборців не пізніш як за 15 днів до дня виборів.

Стаття 40. Виборчий бюлетень

1. Виборчий бюлетень повинен містити: в одномандатному виборчому окрузі — назву ради, до якої проводяться вибори депутатів, номер виборчого округу, а по виборах сіль-

(Закінчення на 10—11-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

(Початок на 6—9-й стор.).

ського, селищного, міського голови — відповідно назву села, селища, міста, де обирається голова;

у багатомандатному виборчому окрузі — назву ради, до якої проводяться вибори депутатів, номер виборчого округу, кількість мандатів у цьому окрузі.

2. До виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному і багатомандатному виборчому окрузі включаються в алфавітному порядку всі зареєстровані кандидати із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, партійності, посади (заняття), місця роботи.

3. У виборчому бюлетені праворуч напроти прізвища кожного кандидата розміщується порожній квадрат. У кінці всіх прізвищ кандидатів міститься запис: «Не підтримую жодного кандидата». Праворуч напроти цього напису розміщується порожній квадрат.

4. Виборчі бюлетені виготовляються за зразками, встановленими Центральною виборчою комісією. Бюлетені по виборах депутатів різних ланок рад, сільських, селищних, міських голів мають відрізнятися за кольором паперу або за кольором фарби, якою надруковано бюлетень.

5. Територіальна виборча комісія в разі необхідності може змінювати розмір виборчого бюлетеня для виборів депутатів ради, сільського, селищного, міського голови, залежно від кількості зареєстрованих кандидатів, або, не змінюючи його розміру, продовжувати друкування їх прізвищ на звороті бюлетеня з поміткою в кінці першої сторінки: «Продовження списку на звороті». У цьому випадку на звороті бюлетеня має бути напис: «Продовження списку, початок — на звороті».

6. Якщо кандидат вибув з балотування після того, як виборчі бюлетені були надруковані, окружна (територіальна) виборча комісія приймає рішення про передрукування виборчих бюлетенів або про викреслення з виборчого бюлетеня прізвища відповідного кандидата.

7. Виборчі бюлетені є документами суворої звітності і підлягають обліку. Голова, заступник голови, секретар та члени відповідних виборчих комісій несуть персональну відповідальність за їх зберігання і використання.

8. Напередодні голосування з метою захисту виборчих бюлетенів від можливої їх фальсифікації на кожному з них ставлять свої підписи голова і секретар дільничної виборчої комісії.

Стаття 41. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться у спеціально відведених приміщеннях, в яких повинні бути обладнані в достатній кількості кабіни або кімнати для таємного голосування, визначені місця видачі виборчих бюлетенів і встановлені виборчі скриньки.

2. Виборчі скриньки встановлюються таким чином, щоб голосуючі при підході до них обов'язково проходили через кабіни або кімнати для таємного голосування.

3. Вхід до кабін або кімнат для таємного голосування, вихід з них, а також шлях від них до виборчих скриньок і самі скриньки повинні бути в полі зору членів дільничної виборчої комісії.

4. Відповідальність за організацію голосування, забезпечення таємниці волевиявлення виборців, обладнання приміщень і підтримання в них порядку несе дільнична виборча комісія.

5. Виборець може перебувати в приміщенні для голосування лише протягом часу, необхідного для голосування.

6. У приміщеннях для голосування в доступних для виборців місцях повинна розміщуватися офіційна інформація про кандидатів, а також текст цього Закону.

Стаття 42. Виборча скринька

1. Виборча скринька для голосування виготовляється за зразком, встановленим Центральною виборчою комісією.

2. Для голосування на виборчих дільницях з незначною кількістю виборців, а також при голосуванні в місцях перебування окремих виборців, які за станом здоров'я або з інших причин не можуть прибути в приміщення для голосування, дільничні виборчі комісії можуть користуватися виборчими скриньками зменшеного розміру.

Стаття 43. Порядок голосування

1. У день виборів перед початком голосування виборчі скриньки перевіряє, опечатує або пломбує голова дільничної виборчої комісії у присутності членів комісії, уповноважених осіб місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, кандидатів, їх довірених осіб, спостерігачів, які в цей час перебувають на виборчій дільниці.

2. Виборчі бюлетені видаються виборцям членами дільничної виборчої комісії на підставі списку виборців дільниці по пред'явленні виборцем паспорта або іншого документа, який посвідчує його особу. Про одержання виборчого бюлетеня (бюлетенів) виборець розписується в списку виборців.

3. Кількість і зміст виборчих бюлетенів, які одержує виборець, залежать від особливостей місцевих виборів, визначених на підставі статей 2,3,4 цього Закону.

4. У разі, коли окремі виборці за станом здоров'я або з інших поважних причин не можуть прибути у приміщення для голосування, дільнична виборча комісія за їх письмовою заявою доручає не менш як двом членам комісії організувати голосування в місцях перебування цих виборців. При цьому напередодні голосування робиться витяг із списку виборців за формою списку, який вручається головою дільничної виборчої комісії відповідним членам комісії разом з необхідною кількістю виборчих бюлетенів, а також опечатаною або опломбованою виборчою скринькою.

5. При голосуванні в місці перебування виборця він розписується про одержання виборчого бюлетеня (бюлетенів) у витягу зі списку виборців і голосує з додержанням вимог цього Закону.

6. Після проведення голосування в місці перебування виборця у списку виборців робиться відповідна відмітка. Витяг зі списку виборців додається до списку виборців.

Стаття 44. Порядок заповнення виборчого бюлетеня

1. Кожний виборець голосує особисто. Голосування за інших осіб не допускається.

2. Виборчий бюлетень заповнюється голосуючим у кабіні або кімнаті для таємного голосування. При заповненні бюлетеня забороняється присутність будь-кого, крім голосуючого. Виборець, який не має можливості самостійно заповнити бюлетень, може запросити до кабіни або кімнати для таємного голосування будь-яку іншу особу, крім членів виборчої комісії, уповноважених осіб місцевих осередків політичних партій (блоків), громадських організацій, кандидатів, які балотуються по даному виборчому округу, їх довірених осіб.

3. У виборчому бюлетені для голосування по одномандатному виборчому округу виборець робить у квадраті напроти прізвища кандидата, за якого він голосує, позначку «плюс» (+) або іншу, яка дає однозначну відповідь про волевиявлення виборця. Виборець може голосувати тільки за одного кандидата. У разі, коли виборець не підтримує жодного кандидата, він робить відповідну позначку у квадраті напроти слів: «Не підтримую жодного кандидата».

4. У виборчому бюлетені для голосування по багатомандатному виборчому округу виборець робить у квадратах напроти прізвищ кандидатів, за яких він голосує, позначку «плюс» (+) або іншу, яка дає однозначну відповідь про його волевиявлення. У разі, коли виборець не підтримує жодного кандидата, він робить відповідну позначку у квадраті напроти слів: «Не підтримую жодного кандидата».

5. Заповнений виборчий бюлетень голосуючий опускає у виборчу скриньку.

6. Під час проведення голосування не допускається закриття приміщень для голосування, припинення голосування, розкриття виборчих скриньок, підрахунок голосів до закінчення встановленого цим Законом часу голосування.

7. Всі виборці, які в момент закінчення строку голосування знаходяться у приміщенні для голосування, мають право проголосувати.

8. Розкриття виборчих скриньок до закінчення голосування забороняється.

РОЗДІЛ X. ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ

Стаття 45. Порядок підрахунку голосів на виборчій дільниці

1. Підрахунок голосів на виборчій дільниці проводиться дільничною виборчою комісією окремо по кожному одномандатному, багатомандатному виборчому округу, по кожному кандидату. Під час видачі бюлетенів для голосування і підрахунку голосів ніхто не має права робити на них будь-які позначки, записи.

2. Під час підрахунку голосів дільнична виборча комісія повинна дотримуватися такої послідовності дій:

1) після закінчення голосування виборча комісія гасить і підраховує невикористані виборчі бюлетені, запаковує їх в окремі пакети по кожному округу, раді. На пакеті зазначається номер виборчої дільниці, округу, найменування ради і кількість невикористаних бюлетенів. Пакет опечатується і підписується головою та секретарем комісії;

2) виборча комісія за списком виборців встановлює загальну кількість виборців на дільниці, кількість виборців по кожному виборчому округу, а також загальну і по кожному виборчому округу кількість виборців, які одержали виборчі бюлетені;

3) голова дільничної виборчої комісії в присутності членів комісії, а також інших осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути присутніми на засіданні комісії, перевіряє цілість відтиску печатки або пломби на виборчих скриньках, розкриває ці скриньки;

4) комісія підраховує окремо в межах даної виборчої дільниці по кожному виборчому округу загальну кількість виборчих бюлетенів, що були у скриньках, та кількість бюлетенів, визнаних недійсними.

3. Недійсними визнаються виборчі бюлетені невстановленого зразка, бюлетені, на яких відсутні підписи, передбачені частиною восьмою статті 40 цього Закону, бюлетені, в яких голосуючим не зроблено жодної позначки. При голосуванні по одномандатних виборчих округах недійсними також вважаються бюлетені, в яких зроблено позначки в квадратах напроти прізвищ більш як одного кандидата. При голосуванні по одномандатних та багатомандатних виборчих округах недійсними вважаються і бюлетені, в яких зроблено позначки в квадратах напроти прізвища (прізвищ) кандидата (кандидатів) та запису: «Не підтримую жодного кандидата».

4. У разі виникнення сумнівів щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування.

5. Встановлена кількість недійсних виборчих бюлетенів заноситься до протоколу. Недійсні бюлетені запаковуються окремо по кожному виборчому округу із зазначенням на пакеті номера виборчої дільниці, виборчого округу, назви ради, до якої проводяться вибори. Запакований пакет підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії.

6. Комісія підраховує кількість голосів, поданих за кожного кандидата, а також кількість голосів виборців, які не підтримали жодного кандидата, жодного виборчого списку. Після цього виборчі бюлетені запаковуються із зазначенням на пакетах номера виборчої дільниці, виборчого округу, назви ради, до якої проводяться вибори. Запакований пакет підписується головою і секретарем дільничної виборчої комісії.

7. Прізвища громадян, додатково вписані виборцями в бюлетені, до уваги не беруться.

8. Дільнична виборча комісія складає окремі протоколи по кожному виборчому округу, до яких заносяться:

1) загальна кількість виборців на дільниці по виборчому округу;

2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

3) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

4) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

5) кількість голосів, поданих за кожного кандидата;

6) кількість голосів виборців, які не підтримали жодного кандидата.

9. Результати підрахунку голосів розглядаються на засіданні виборчої комісії, про що складаються протоколи за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Кожний протокол дільничної виборчої комісії про результати голосування складається у трьох примірниках і підписується головою, заступником голови, секретарем і членами дільничної виборчої комісії. До них додаються у письмовій формі окремі думки членів комісії, якщо такі висловлювалися.

10. Перший примірник протоколу разом із пакетами виборчих бюлетенів негайно передається до відповідної окружної (територіальної) виборчої комісії, другий — відразу вивішується в приміщенні дільничної комісії для загального ознайомлення, третій — зберігається у справах дільничної виборчої комісії.

11. Транспортування і передача протоколів та інших виборчих документів до окружної (територіальної) виборчої комісії здійснюється головою або заступником голови та двома членами дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органу внутрішніх справ.

Стаття 46. Встановлення результатів виборів по виборчому округу

1. Окружна (територіальна) виборча комісія на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про результати голосування встановлює:

1) загальну кількість виборців по виборчому округу;

2) кількість виборців, які одержали виборчі бюлетені;

3) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

4) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

5) кількість голосів, поданих за кожного кандидата в депутати, на посаду сільського, селищного, міського голови;

6) кількість голосів виборців, які не підтримали жодного кандидата.

2. Обраним по одномандатному виборчому округу вважається кандидат у депутати, на посаду сільського, селищного, міського голови, який одержав на виборах найбільшу, порівняно з іншими кандидатами, кількість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

3. У разі, коли по одномандатному виборчому округу балотувався один кандидат, він вважається обраним, якщо за нього проголосувала більшість виборців, які взяли участь у голосуванні.

4. Обраними по багатомандатному виборчому округу вважаються ті кандидати, які на виборах одержали більшу, порівняно з іншими кандидатами, кількість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні. При цьому загальна кількість обраних кандидатів не може перевищувати кількості встановлених депутатських мандатів по даному виборчому округу.

5. У разі, коли два або більше кандидатів набрали найбільшу і водночас однакову кількість голосів виборців, окружна (територіальна) виборча комісія приймає рішення про проведення повторного голосування по цих кандидатурах, яке проводиться не пізніш як у двотижневий строк після дня виборів в порядку, встановленому цим Законом.

6. Окружна (територіальна) виборча комісія може визнати вибори по виборчому округу такими, що не відбулися, якщо у зв'язку з вибуттям усіх зареєстрованих кандидатів або з інших причин голосування не проводилося.

7. Результати голосування і виборів по виборчому округу встановлюються на засіданні окружної (територіальної) виборчої комісії і заносяться до протоколу, який складається у трьох примірниках за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Протокол підписується головою, заступником голови, секретарем і членами окружної (територіальної) виборчої комісії. Перший примірник протоколу разом з пакетами виборчих бюлетенів негайно передається до територіальної виборчої комісії, другий — відразу вивішується в приміщенні окружної (територіальної) виборчої комісії для загального ознайомлення, третій — зберігається у справах окружної (територіальної) виборчої комісії.

Стаття 47. Визнання місцевих виборів недійсними та проведення повторного голосування

1. Окружна (територіальна) виборча комісія може визнати вибори недійсними по виборчому округу чи по окремих виборчих дільницях, якщо в ході їх проведення або під час підрахунку голосів допущено порушення цього Закону, яке вплинуло на результати виборів.

2. У разі, коли відповідна виборча комісія визнала вибори по окремій або кількох виборчих дільницях недійсними, що вплинуло на результати виборів по відповідному виборчому округу, територіальна виборча комісія за пропозицією окружної виборчої комісії призначає повторне голосування на тих виборчих дільницях, де вибори було визнано недійсними.

3. Повторне голосування проводиться також у випадку, передбаченому частиною п'ятою статті 46 цього Закону.

4. Повторне голосування проводиться не пізніш як у двотижневий строк після дня виборів в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 48. Встановлення результатів місцевих виборів територіальною виборчою комісією

1. Відповідна територіальна виборча комісія на підставі протоколів окружних виборчих комісій про результати голосування і виборів депутатів, сільських, селищних, міських голів приймає рішення про результати голосування і підсумки виборів депутатів відповідної ради, сільського, селищного, міського голови та про їх реєстрацію.

2. Повідомлення про результати голосування і підсумки виборів, список обраних депутатів в алфавітному порядку з зазначенням прізвища, імені, по батькові, партійності, посади (заняття), місця роботи і проживання кожного депутата, виборчого округу, по якому його обрано, а також прізвища, імені, по батькові, партійності і місця проживання обраного сільського, селищного, міського голови публікуються в пресі або доводяться до відома населення відповідної території в інший спосіб не пізніш як на десятий день після проведення виборів.

3. Рішення територіальної виборчої комісії про результати голосування і підсумки виборів може бути оскаржено кандидатом або його довіреною особою в суді протягом трьох днів після обнародування територіальною виборчою комісією результатів голосування і підсумків виборів. Суд розглядає скаргу у п'ятиденний термін з моменту її надходження.

4. Рішення суду є остаточним і обов'язковим для виконання територіальною виборчою комісією у дводенний термін.

5. Рішення відповідної територіальної виборчої комісії про реєстрацію обраного депутата, сільського, селищного, міського голови чи відмову в реєстрації може бути визнане судом недійсним.

6. Територіальна виборча комісія інформує відповідну раду про результати голосування і підсумки виборів депутатів, сільського, селищного, міського голови на її пленарному засіданні.

РОЗДІЛ XI. ПОВТОРНІ ВИБОРИ. ВИБОРИ ДЕПУТАТІВ РАД, СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ ГОЛІВ ЗАМІСТЬ ТИХ, ЯКІ ВИБУЛИ

Стаття 49. Порядок проведення повторних виборів

1. Повторні вибори проводяться у разі, коли вибори по виборчому округу були визнані такими, що не відбулися, або недійсними, в інших випадках, коли рада обрана не в повному складі. Повторні вибори проводяться також, коли не обрано сільського, селищного, міського голову і у випадку, передбаченому частиною третьою статті 32 цього Закону.

2. Рішення про проведення повторних виборів приймає територіальна виборча комісія не пізніш як через місяць після дня проведення виборів або після дня повторного голосування.

3. Повторні вибори проводяться тими ж виборчими комісіями, по тих же виборчих округах, виборчих дільницях, за тими ж списками виборців в порядку та в строки, визначені цим Законом.

4. Територіальна виборча комісія може прийняти рішення про скорочення строків проведення повторних виборів, встановлених цим Законом, але не більш як наполовину.

5. На повторних виборах не можуть балотуватися громадяни, щодо яких було скасовано рішення про їх реєстрацію як кандидатів, а також особи, які вчинили дії, внаслідок яких вибори або повторне голосування були визнані недійсними, та в інших випадках, передбачених законом.

Стаття 50. Проведення виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів замість тих, які вибули

1. У разі дострокового припинення повноважень депутата, сільського, селищного, міського голови відповідна місцева рада не пізніш як через місяць з моменту вибуття депутата, сільського, селищного, міського голови приймає рішення про проведення виборів депутата, сільського, селищного, міського голови замість того, який вибув.

2. Вибори депутата, сільського, селищного, міського голови замість того, який вибув, проводяться в порядку і строки, визначені цим Законом.

3. Депутат, сільський, селищний, міський голова замість того, який вибув, обираються на строк до набуття повноважень депутатами, сільським, селищним, міським головою, обраними на наступних чергових місцевих виборах.

4. У разі вибуття депутата, сільського, селищного, міського голови менш як за шість місяців до закінчення строку повноважень відповідної ради (голови) вибори депутата, сільського, селищного, міського голови замість того, який вибув, за рішенням відповідної ради можуть не проводитися.

РОЗДІЛ XII. ФІНАНСУВАННЯ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Стаття 51. Фінансування місцевих виборів

1. Чергові та позачергові місцеві вибори, призначені Верховною Радою України, проводяться за рахунок коштів Державного бюджету України. Відповідні витрати передбачаються у Державному бюджеті окремим рядком. В усіх інших випадках, передбачених цим Законом, вибори проводяться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

2. Витрати, пов'язані з підготовкою і проведенням виборів, здійснюються виборчими комісіями з виборчих фондів, які створюються територіальними виборчими комісіями за рахунок коштів, що виділяються на проведення виборів. Територіальна виборча комісія має статус юридичної особи і є розпорядником виборчого фонду. Розмір цього фонду визначається відповідною радою.

Стаття 52. Власні виборчі фонди кандидатів та порядок їх утворення

1. Кандидати мають право утворювати власний виборчий фонд, з коштів якого буде здійснюватися оплата витрат на ведення виборчої кампанії.

2. Власні виборчі фонди утворюються за рахунок коштів кандидата. До цих фондів можуть вноситися пожертвування громадянами України, а також юридичними особами, крім визначених у частині четвертій цієї статті.

3. Розмір власного виборчого фонду кандидата не може перевищувати 50 неоподатковуваних мінімумів заробітної плати.

4. Забороняється робити внески до власного виборчого фонду кандидата місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, державним підприємствам, організаціям і установам, юридичним особам з участю іноземного капіталу, іноземним державним, міжнародним організаціям і об'єднанням, а також анонімним особам або під псевдонімом.

5. Відповідні рахунки власних виборчих фондів відкриваються в установах Національного банку України за грифом «Власний виборчий фонд» за заявами кандидатів після їх реєстрації відповідними виборчими комісіями.

6. Розпорядниками коштів власних виборчих фондів є кандидати або за їх дорученням довірені особи кандидатів. Розпоряднику власного виборчого фонду видається чекова книжка на всю суму виборчого фонду.

Стаття 53. Контроль за формуванням і використанням виборчих фондів

1. Контроль за формуванням і використанням коштів власних виборчих фондів кандидатів здійснюється відповідною територіальною виборчою комісією, податковими органами, а також банківськими установами, в яких відкрито відповідний рахунок.

2. Кошти власних виборчих фондів використовуються виключно на потреби виборчої кампанії кандидата. Використання коштів виборчих фондів за іншим призначенням забороняється.

3. Кошти, що надійшли до власного виборчого фонду від фізичних чи юридичних осіб, які згідно з частиною четвертою статті 52 цього Закону не мають права вносити пожертвування, або коли відсутня адреса пожертвувача, за рішенням територіальної виборчої комісії перераховуються до відповідного місцевого бюджету.

4. Кошти власних виборчих фондів, які не були використані на потреби виборчої кампанії, за рішенням територіальної виборчої комісії перераховуються до відповідного місцевого бюджету.

РОЗДІЛ XIII. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 54. Проведення позачергових виборів депутатів місцевої ради, сільського, селищного, міського голови

1. Позачергові вибори депутатів місцевої ради призначаються Верховною Радою України в разі дострокового припинення повноважень місцевої ради за рішенням місцевого референдуму, а також у випадку, передбаченому частиною четвертою статті 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

2. Позачергові вибори сільського, селищного, міського голови призначаються Верховною Радою України відповідно до частини п'ятої статті 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

3. Позачергові вибори відповідно депутатів місцевої ради, сільського, селищного, міського голови проводяться в порядку і строки, передбачені цим Законом для чергових виборів.

Стаття 55. Проведення виборів депутатів місцевої ради та сільського, селищного, міського голови у разі утворення нової адміністративно-територіальної одиниці

1. У разі утворення нової адміністративно-територіальної одиниці місцеві вибори на цій території призначаються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міською радою.

2. Вибори депутатів, сільського, селищного, міського голови у новоутвореній адміністративно-територіальній одиниці проводяться в порядку і у строки, встановлені цим Законом, з такими особливостями:

1) територіальні виборчі комісії утворюються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міською радою;

2) територіальна виборча комісія відповідно до цього Закону визначає загальний склад депутатів відповідної ради, утворює виборчі округи, а також виборчі дільниці, окружні та дільничні виборчі комісії у разі відсутності на відповідній території органів місцевого самоврядування, до відання яких належить утворення зазначених комісій та виборчих дільниць;

3) депутати місцевої ради, відповідно сільський, селищний, міський голова в новоутвореній адміністративно-територіальній одиниці обираються на строк до обрання на чергових місцевих виборах депутатів, сільського, селищного, міського голови та сформування за результатами таких виборів відповідної ради у правомочному складі.

Стаття 56. Виборчі документи. Строки зберігання виборчих документів

1. Форми і зразки виборчих документів відповідно до цього Закону встановлюються Центральною виборчою комісією. Центральна виборча комісія організує їх централізоване виготовлення. Форми інших виборчих документів встановлюються територіальними виборчими комісіями.

2. Протоколи засідань та рішення виборчих комісій зберігаються в органах, які утворили відповідні виборчі комісії, протягом чотирьох років, після чого передаються в установленому порядку на зберігання до місцевих державних архівів.

3. Інші документи виборчих комісій зберігаються в органах, які утворили відповідні виборчі комісії, протягом чотирьох років, після чого знищуються в установленому порядку.

4. Виборчі бюлетені зберігаються в територіальних виборчих комісіях до прийняття ними рішень про обрання депутатів рад, сільських, селищних, міських голів і знищуються в установленому порядку після закінчення визначених цим Законом строків оскарження в суді рішень комісії про підсумки виборів.

РОЗДІЛ XIV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

Стаття 57. Відповідальність за порушення виборчого законодавства посадових осіб і громадян

1. Особи, які перешкоджали шляхом насильства, обману, погроз, підкупу або в інший спосіб вільному здійсненню громадянином України права обирати і бути обраним, вести передвиборну агітацію, публічно закликали або агітували за бойкотування виборів, а також голова, заступник голови, секретар і члени виборчих комісій, посадові чи службові особи державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, які вчинили підлог виборчих документів, завідомо неправильний підрахунок голосів виборців, порушили таємницю голосування, допустили інше порушення цього Закону, несуть відповідальність, встановлену законом.

2. До відповідальності, встановленої законом, притягаються також особи, які опублікували чи поширили в інший спосіб завідомо неправдиві відомості про кандидата.

Стаття 58. Відповідальність кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови

1. Порушення вимог цього Закону кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, їх довіреними особами тягне за собою скасування територіальною виборчою комісією на підставі відповідного рішення суду своїх рішень (рішень відповідних виборчих комісій) про реєстрацію кандидата або про результати голосування та підсумки виборів у частині, що стосується відповідного кандидата.

2. Приводами для скасування територіальною виборчою комісією рішень, зазначених у частині першій цієї статті, можуть бути:

1) надання кандидатом завідомо неправдивої інформації про себе суб'єктам виборчого процесу;

2) підробка документів, які подаються кандидатом або його довіреними особами до відповідних виборчих комісій;

3) використання кандидатом або його довіреними особами під час підготовки і проведення виборів свого службового стану, зокрема для впливу на суб'єктів виборчого процесу, залучення до агітаційної роботи в робочий час осіб, підлеглих їм по службі, використання в ході виборчої кампанії на користь кандидата службового транспорту, множильної техніки, інших технічних засобів, устаткування, які знаходяться у підпорядкуванні (віданні) кандидата, його довірених осіб;

4) порушення кандидатом або його довіреними особами встановлених відповідно до цього Закону норм використання в агітаційній роботі засобів масової інформації;

5) здійснення кандидатом або його довіреними особами заходів агітаційного характеру, що супроводжувалися наданням виборцям, іншим суб'єктам виборчого процесу безплатно або на пільгових умовах товарів, цінних паперів, кредитів, грошей, послуг;

6) проведення кандидатом або його довіреними особами агітації в будь-якій формі в день виборів, зокрема на виборчих дільницях та прилеглих до них територіях;

7) використання для проведення виборчої кампанії кандидата коштів у розмірах, що перевищують норми, визначені цим Законом, або з джерел, не передбачених цим Законом;

8) ігнорування кандидатом, його довіреними особами вимог виборчих комісій щодо недопущення інших порушень цього Закону.

Рішення про реєстрацію кандидата або про результати голосування та підсумки виборів у частині, що його стосується, скасовується територіальною виборчою комісією також у разі встановлення інших порушень ним законодавства України, несумісних із статусом кандидата, визначеного цим Законом.

3. За перешкоджання діяльності інших кандидатів або їхніх довірених осіб, вчинене кандидатом або його довіреною особою шляхом насильства, обману, погроз, підкупу або розповсюдженням неправдивої інформації про них, крім скасування рішень у випадках, передбачених частиною першою цієї статті, може наставати інша відповідальність, передбачена законами України.

4. Суми коштів на рахунках власних виборчих фондів, що перевищують встановлені цим Законом норми, перераховуються у безспірному порядку до відповідних місцевих бюджетів.

РОЗДІЛ XV. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. З дня набрання чинності цим Законом втрачає чинність Закон України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 8, ст.38, № 25, ст.200; 1996 р., № 9, ст.44), Постанова Президії Верховної Ради України від 5 квітня 1994 року «Про форми виборчих документів та зразок виборчої скриньки по виборах депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад», Постанова Президії Верховної Ради України від 3 квітня 1995 року «Про внесення змін і доповнень до Постанови Президії Верховної Ради України від 5 квітня 1994 року «Про форми виборчих документів та зразок виборчої скриньки по виборах депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» та Постанова Верховної Ради України від 13 липня 1994 року «Про застосування законів України «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори Президента України», «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» в частині, що стосується депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад.

3. У містах Києві і Севастополі функції виконавчих органів місцевого самоврядування, визначені цим Законом, під час проведення виборів, передбачених пунктом 8 розділу XV Конституції України, здійснюють відповідні місцеві державні адміністрації.

4. Вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 29 березня 1998 року проводяться відповідно до цього Закону з такими особливостями: рішення про загальний склад рад та утворення територіальних виборчих комісій приймаються не пізніш як за 55 днів до дня виборів, повідомлення про порядок і строки подання пропозицій, зазначених у частині третій статті 14 цього Закону, оприлюднюються не пізніш як за три дні до початку терміну їх подання, виборчі округи утворюються не пізніш як за 50, окружні виборчі комісії — за 45 днів до дня виборів, висування кандидатів починається за 45 і закінчується за 35 днів до дня виборів, реєстрація кандидатів починається за 40 і закінчується за 30 днів до дня виборів. Сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні осередки політичних партій (блоків) та громадських організацій, які виявили бажання брати участь у місцевих виборах, подають заяви про це до відповідних територіальних виборчих комісій не пізніш як за 50 днів до дня виборів.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 14 січня 1998 року.
№ 14/98-ВР.

Згідно з Регламентом Верховної Ради України, закони та інші акти, надруковані в «Голосі України», є офіційною публікацією.

Наталя ФІЛІПЧУК,
спеціальний кореспондент
«Голосу України» (з Левочі)

«Хліб і сіль» дипломатії

Учора у словацькому місті Левоча, розташованому неподалік мальовничих Високих Татр, розпочалася дводенна неформальна зустріч глав держав Центральної та Східної Європи. Участь у ній бере і Президент України Леонід Кучма.

У Левочі (місто старовинне, його внесено до реєстру архітектурних пам'яток ЮНЕСКО, і таке невеличке, що спокійно умістилося б на території київського району Русанівка) вже за день до початку все вилискувало, майоріло прапорами країн-учасниць. Справді, його мешканцям нинішня подія запам'ятається надовго: у гості завітали президенти одинадцяти європейських держав! А ще багато дипломатів, фахівців, журналістів. До речі, нас — журналістів — тут шанують особливо: мер міста влаштував навіть окремий прийом на честь представників мас-медіа. Та й словацькі прикордонники, почувши, що кореспондент «ГУ» їде до Левочі, радісно кивали головами: «Будете про нас писати?». А один страж закону навіть турботливо поцікавився: ви диктофон часом не забули? Словом, своєю роллю словаки пишаються і намагаються бути дуже гостинними.

Щоправда, диктофон, про який запитував прикордонник, учора майже не знадобився. Президенти прилітали до Левочі впродовж першої половини дня, потім був банкет (гарний початок, чи не так?), і лише о 14-й годині розпочалася урочиста церемонія відкриття саміту. Цього разу обрано тему «Громадянське суспільство — надія об'єднаної Європи». Глави держав обмінюються думками щодо процесів демократизації та суспільних трансформацій у країнах Центральної та Східної Європи, а також і про їхній вплив на загальноєвропейський політичний клімат. Тема, звичайно, дуже загальна. Та зрозуміло, що головна цінність нинішнього саміту — у можливості тісного неформального спілкування президентів, у двосторонніх зустрічах, які є «хлібом і сіллю» дипломатії та формування двосторонніх відносин. Є такі зустрічі й у планах Леоніда Кучми, і чи не найцікавіша та найважливіша з них — із румунським колегою Емілем Константинеску, вона відбулася вчора. Адже нещодавно розпочато непрості переговори щодо делімітації континентального шельфу, отож лідерам обох країн буде про що поговорити.

На сьогодні заплановано зустрічі глави Української держави з президентами Угорщини Арпадом Генцем та Італії Луїджі Скальфаро.

Саміт завершиться по обіді традиційною великою прес-конференцією.

На руках – кров Чилі. І все ж він герой?

У БЕРЕЗНІ В ЧИЛІ має відбутися знаменна подія. У відставку піде 82-річний командувач сухопутних військ генерал Аугусто Піночет. На відставку звичайного генерала в країні навряд чи хтось звернув би увагу, однак ця людина вписала в історію Чилі кілька сторінок і більшу частину з них — кров'ю.

У зв'язку з цією подією Аугусто Піночет навіть виступив по національному телебаченню. І чотирнадцять мільйонів чилійців не могли не помітити, як по його щоках текли сльози, коли підстаркуватого екс-президента на знак вдячності за «подвиги» поцілувала молода жінка. Так, справді, ще кілька років тому його називали «наш батько нації». Згідно з соціологічним опитуванням, проведеним на замовлення уряду, більш як 70 відсотків респондентів схиляються до думки, що генерал Піночет увійде в історію країни перш за все як економічний рятівник, а не як диктатор. І разом із тим, родичі жертв жорстокого правління Піночета наполягають на розслідуванні і пошуках масових поховань так званих «безвісти пропалих». Серед них і 70-річна Сола Сьєрра. Її чоловік — один із тих трьох тисяч, схоплених за наказом Піночета у 1970—1980 роках, про долю яких нічого не відомо досі. «Мені буває так боляче, коли вони представляють Піночета героєм, — сказала Сьєрра журналістові «Вашингтон пост». — У цієї людини на руках кров Чилі».

Справді, такі люди так просто не йдуть. Ще у вересні минулого року генерал заявив, що зняв військову форму, але не збирається залишати політичної арени і має намір стати довічним сенатором. Згідно з конституцією, прийнятою перед тим, як Піночет передав владу цивільним, довічним сенатором може стати глава держави, котрий перебував на цьому посту не менш як шість років. У такий спосіб Піночет спробував забезпечити собі майбутнє. Адже він прийшов до влади (правда, внаслідок державного перевороту проти уряду Сальвадора Альєнде) ще 1973 року і лише в грудні 1989-го попросив відставки після того, як більшість чилійців під час плебісциту сказали «ні» військовому режиму.

Однак останніми роками у країні сталися великі зміни. Демократія відвоювала втрачені позиції. І недавнє рішення Нижньої палати Національного конгресу Чилі щодо подальшої долі Піночета є підтвердженням цього. Незважаючи на невдоволення нинішнього глави уряду Едуардо Фрея, а також вищих армійських чинів, депутати виступили проти того, щоб генерал Піночет став довічним сенатором. «Присутність Піночета у сенаті не сприятиме національному примиренню чилійців і виставить Чилі у неприваблвому вигляді перед міжнародною спільнотою», — вважають законодавці.

Більше того, минулого тижня депутати Нижньої палати влаштували справжній політичний суд над Піночетом. Прибічники і супротивники колишнього диктатора не вибирали слів для висловлювань, обстоюючи власну точку зору, а, точніше, оцінку його діяльності. Карабінерам навіть довелося наводити порядок у залі і виставити за двері кількох «порушників». У Чилі не пригадують, щоб у законодавчому органі так жорстоко ламали списи різні політичні сили через одну людину. Але цей один — генерал Піночет.

«Ті, хто вважає, що у Піночета вже немає величезої влади в Чилі, помиляється», — заявив конгресмен Хуан Пабло Летельєр, чийого батька, колишнього чилійського посла Орландо Летельєра, вбито 1976 року у Вашингтоні агентами таємної поліції Піночета. «Він має намір зберегти її. Я вважаю, що наша країна не позбудеться цієї людини доти, поки вона не помре».

І разом з тим дуже мало хто зважується публічно критикувати Піночета. Більш того, навіть ті, що не підтримують генерала, вважають, що не варто ворушити минуле і згадувати про період, котрий багато хто хотів би забути. «Піночет схожий на темну зачинену кімнату, — кажуть про нього. - Усі знають, що всередині, але ніхто не хоче відчинити двері. Краще дивитися вперед, а не назад». Однак мине зовсім небагато років, і нове покоління, що не звідало на собі усіх «принад» військового режиму, справді згадуватиме Піночета лише як людину, що розпочала економічні реформи в країні. Та чи буде це справедливо щодо тих, хто завдяки йому зник?.. Навіки.

Наталя РІЗНИК.

За матеріалами зарубіжної преси.

Софі ЛОРЕН: «Я боюся»...

ПІСЛЯ ДЕСЯТКІВ ролей у кіно чудова й неповторна Софі Лорен відчуває страх на знімальному майданчику. Італійська кінодива зізналася у такому несподіваному відчутті в інтерв'ю газеті «Кларін», яке вона милостиво дарувала своїм численним аргентинським прихильникам під час недавнього міжнародного кінофестивалю у Мар-дель-Платі.

Зізнання було зроблено у відповідь на запитання про зйомки в американському фільмі «Старі буркотуни-2». Працювати з такими «монстрами», як Джек Леммон і Уолтер Метью, було просто чудово, — сказала Софі Лорен, — однак зйомки аж ніяк не були розвагою, адже кінематограф навіть після багатьох років роботи вимагає від мене такої відповідальності, що кожного разу, виходячи на знімальний майданчик, відчуваю справжню паніку, боюся не впоратися», розповідає кореспондент ІТАР-ТАКС.

Нині життя Софі Лорен протікає в її улюблених Каліфорнії та Швейцарії, хоча і в рідній Італії вона буває досить часто, а невдовзі має намір знятися разом зі своїм уславленим співвітчизником Альберто Сорді. Загалом пропозицій знятися в кіно Софі Лорен не бракує. «Купа сценаріїв в одній з моїх кімнат щодень зростає, — сказала вона. — Та я не беруся за роль, якщо не відчуваю її своєю, інакше зйомки перетворилися б для мене на особисту драму. Щастя, що відмовлятися від пропозицій доводиться моєму агентові, сама я просто не можу сказати режисерові, що мені його фільм не цікавий. Мене приваблюють ролі, пов'язані з моїм оточенням, моїм характером і... моїм віком».

Софі Лорен без упину повторює, що все своє життя кохала й досі кохає одного-єдиного мужчину — свого чоловіка Карло Понті, старшого за неї на 24 роки, батька її синів — Карло та Едуардо. Перший з них став диригентом і концертмейстером, а другий вивчав в університеті новітню літературу, а нині пробує сили в кіно як помічник режисера. Софі Лорен не відкидає можливості, що згодом Едуардо виступить у ролі режисера в одному з її фільмів, а поки він готується до спільної роботи з легендарним Мікельанджело Антоніоні й безмірно щасливий, що доля підносить йому такий дарунок.

З почуттям щемливого смутку згадує Софі Лорен людину, з якою так чи інакше було пов'язане все її творче життя: «Всі мої найкращі ролі в кіно були створені разом з Марчелло Мастроянні. З ним я знялася у найпам'ятніших для мене ролях у фільмах Вітторіо де Сіка та Етторе Скола. Востаннє ми зустрілися з ним на зйомках «Пret-а-порте». Нам не потрібні були слова, ми почувалися майже родичами. Це було так гарно, що мені й досі важко говорити про Марчелло».

Келвін Кляйн продав свою компанію

Свою знамениту компанію «Дизайн холдінгс», що займалася виробництвом джинсів з маркою «КК», продав за 353,7 млн. доларів відомий дизайнер Келвін Кляйн. Покупцем «Дизайн холдінгс» стала «Уарнако груп» на чолі з Ліндою Уахнер, під контролем якої у результаті цієї операції опинилася роздрібна реалізація більш як третини всієї продукції з маркою «КК».

До цього Лінда Уахнер уже придбала компанію Келвіна Кляйна, що виробляла нижню білизну. В результаті енергійних зусиль цієї жінки обсяги продажу білизни з маркою «Келвін Кляйн» мають зрости з 61 млн. у 1994 році до очікуваних 500 млн. доларів на кінець нинішнього десятиліття.

Попри те, що «Уарнако груп» заплатила за кожну акцію «Дизайн холдінгс» по 11 доларів, що на 37 відсотків більше від їх біржової ціни, цю операцію фахівці оцінюють як дуже вигідну для покупця. Вся річ у тім, повідомляє ІТАР-ТАКС, що в серпні вартість акцій цієї фірми з виробництва джинсів, чию популярність прямо пов'язують з досить вдалою рекламною кампанією, символом якої стала відома актриса Брук Шілдс, опустилася до рекордно низького рівня. Отож, підкреслюють фахівці, «Уарнако груп» придбала акції компанії, що називається, за цінами сезонного розпродажу.

Вправно «розкрутивши» рекламу нижньої білизни «КК» і досягши того, щоб саме ця марка вважалася особливо модною і престижною, фахівці з «Уарнако» тепер можуть досягти того самого і для джинсів, які збережуть свій «лейбл» і, як і раніше, створюватимуться Кляйном.

Іноходець

Ольга КЛЕЙМЕНОВА, *

42-га зарубка на древі життя — рік смерті вибраних. У цьому мартирологу — Володимир Висоцький, якому завтра виповнилося б 60

На нього вже приміряли всі метафоричні одежини, що йому личать. Здебільшого ним самим придумані: оголений нерв, розірвана струна, лезо ножа, розіп'ята душа... А цифру 25, що пов'язала народження у січні та смерть у липні (1980-го), визнали для нього фатальною. Нібито те 25-те не дозволило дожити йому два дні до свого останнього таганського «Гамлета».

Не варто у ювілей — про смерть. Ми — про Тетянин день, коли зріли мочені яблука та пропалювали сніг жовтогарячі курточки мандаринів. Коли морозного 1938-го на світ з'явився поет, співак, актор Володимир Висоцький (хто з них кого переважав — суперечка, в якій всі ми переможці).

Спалахи його комети — школа-студія МХАТ, три театри, під три десятки кінотеатрів, півдюжини платівок. І неймовірна кількість пісенних іпостасей.

Маргінальні мотиви багатьох пісень ціцнувальники були схильні співвідносити з непокірним, вибуховим менестрелем. Який у морському просторі бачив спорідненість із шалом та сумирністю гір. Який відсилав своїх героїв на криваві фронти, непідкорені вершини чи в океанську безодню. Водночас бунтівний автор нейтралізував вогняні пристрасті із бравадною легкістю: «Служение стихиям не терпит суеты».

Титуловані заздрісники, які після 1980-го ставали в чергу за право іменуватися друзями поета-лицедія, до — заплющували очі на яскравість його музи, рельєфність мови, дохідливість, фантастичну ерудованість (дорікали переважно за «нервність» віршованих творінь).

А йому, улюбленцеві мільйонів, було дано невимушено пересуватись із кам'яного віку у середньовіччя або Стародавній Рим. Ховатися у казки, плавати у Сльозовитому океані, придумувати партії для ящірки Джиммі, Аліси, нечистої сили, Солов'я-Розбійника. Присвячувати строфи легендарному Леву Яшину. Стелити поля закоханим. Бавитися поетичними формами. Вільно поводитися із словами (та власним життєвим сюжетом), винаходити неологізми.

Висоцький міг легковажно обрати рефреном ненав'язливої пісеньки фразу: «Я ненавижу всех известных королей». Або вкласти в уста свого Водолаза:

Мы умудрились много знать,
Повсюду мест наделать
лобных,
И предавать, и распинать,
И брать на крюк себе
подобных.

У добу позитивно-плакатної мертвечини поборники колективної доброчесності неприпритомніли від випадів неприборканого віршотворця (іноходців боїться будь-яка влада). І тупо шукали підтексти в безневинних казочках великої дитини. А Висоцький хитро парирував:

Во мне Эзоп не воскресал,
В кармане фиги нет,
не суетитесь!
А что имел в виду,
то написал...

Епатажність його постаті, що пізніше охрестили миролюбним «самобутність», стояла поперек горла охоронцям ходячої моралі. Саме імморалізм, власні закони існування підживлювали схильність Висоцького до розправи над снобами, до маршів проти зла і безправ'я.

Утім, це вже пафос — недоречний, коли йдеться про іронічного, непередбачуваного, екстравагантного язичника. У музичному некролозі Окуджава (який вже теж у потойбічному світі) влучно проспівав: «Как умел, так и жил,— а безгрешных не знает природа.»

Незважаючи на удавану чи то видиму доступність «свого хлопця», Володимир Висоцький був замкненою, самокерованою системою. У хороводі «масок» він почувався ніяково. «Не надо подходить к чужим столам и отзываться, если окликают» — кредо, гідне його.

... 1981 року автор цього матеріалу скопіювала на друкарській машинці книжку текстів Висоцького «Нерв», яку тоді щойно випустили (того часу це було простіше, ніж придбати таке видання). Нині цей божевільний вчинок видається несвідомим ідолопоклонством. Звісно, можна списати це на спробу віддати належне пам'яті. Знаючи при цьому, що Висоцький не вірив у поклоніння, захопленість і радив бути обачним із минулим.

На знімку: кадр із фільму «Четвертий» (1972 р.).

Фоторепродукція Володимира ФАЛІНА (ДІНАУ-Укрінформ).

Віталій ЖЕЖЕРА, «Голос України»

«Поїзд далі си не слідує...»

Якщо твоя рідна мова українська (і не тому рідна, що державна, а просто так воно у тебе склалося, від тата з мамою), ти ризикуєш опинитися у ганебно-дурному становищі, увімкнувши телевізора й нарвавшись, скажімо, на СВ-шоу Вірки Сердючки. При цьому почуваєшся так, немов ти прийшов додому, а там хтось сидить, читає твої листи, розглядає твої родинні альбоми і бридко регоче. І це не якийсь окупант — а твій же пришелепкуватий родич. Кого тут притягати до суворої відповідальности, на кого скаржитись — коли з твоєю мовою отак чинить не одна Сердючка, а й урядовці, парламентарії, диктори, журналісти, рекламісти? Найтолерантніше, що у такому разі хочеться зробити, — тихенько вийти, зачинити за собою двері й висадити свою хату в повітря. Бо хоч іншої в тебе нема, але отака тобі не потрібна.

Отже, йдеться про суржик, точніше — про його загрозливо-агресивну активізацію в нашій культурі. У самому суржикові нема нічого поганого. Згадаймо, що Іван Степанович Плющ здавався ближчим до народу, коли вів засідання парламенту м'яким суржиком. Цим інструментом вдало послуговувалися найкращі наші письменники, від Івана Котляревського до (навіть!) Валерія Шевчука. Але нині суржик випущено з берегів. Тож облишмо кивати на «імперські сили», бо тут самі собі шкодимо.

Важко щось закинути Андрієві Данилку, доки його персонажі (міліціонер чи та ж Вірка Сердючка) розмовляють суржиком. Але коли Данилко робить суржик основною і єдиною «мовою» свого шоу, напрошуються принаймні два висновки, обидва невтішні для артиста. Або цей хлопець ніколи не чув про українську мову — або він просто не подумав, перш ніж це робити. А керівництво телеканалу теж не подумало, перш ніж на таке погоджуватись. А це вже межує з безвідповідальністю, бо телевізор — чудовий апарат для масового зомбування співвітчизників. Результат дебілізації вже є: СВ-шоу має дуже високий рейтинг, особливо серед дітей. Браво, приїхали!

(До речі, на нашому ТБ є приклад принципово іншого підходу до справи. Це шоу Довгоносиків — вони не виносять суржик за межу клоунади, тобто, не дають йому права на унормованість.)

Як уже сказано, пошесть зачепила не лише телебачення. І нам важливо збагнути — не «хто винен?», а чому так відбувається і чому саме зараз суржик поводиться нахабніше, аніж будь-коли? І тут мимоволі приходиш до якої думки: це не стільки зловорожі вихватки проти українства, скільки... реакція самих українців на мовну ситуацію, що нині склалася. Приміром, коли чуєш у динаміку метро пишну фразу «Потяг прямує...» —хочеться передражнити диктора й перепитати: чому «прямує», а не просто «йде»? (Може, не випадково Вірка Сердючка народилася саме у поїзді?) Коли в радіорекламі запитують «що ви мали на сніданок?» замість «що снідали?», нормальну людину просто нудить. Коли в парламенті, уряді чи де-інде кажуть «я рахую» замість українського «я вважаю» — так і кортить видобути із слова «рахую» непристойну субстанцію і повернути її тому, від кого почув. Що вже після цього казати про звичні у тому ж таки парламенті вирази «я настоюю» та «я переконливо прошу»!

Враження таке, ніби наше освічене суспільство користується вже навіть і не суржиком, а якимись убогими комп'ютерно-механічними розмовниками для інтуристів. Чомусь навіть відомі в культурі люди кажуть «донька» — з наголосом на останньому складі («мама» — ще з нормальним наголосом, але хто зна, що буде завтра?). Або ще часто кажуть «спина» — знову ж таки з наголосом на останньому складі (природній наголос на тому, що міститься нижче «спини», якимось дивом ще зберігся)...

Ех, як казав персонаж Куліша, ви серйозно чи по-українському? Якщо серйозно, то все це — ознаки втрати культурних критеріїв та орієнтирів у всеудержавному вимірі. І нема нічого дивного, що в цій державі знаходяться кошти для речей, подібних до СВ-шоу, — і вже вкотре відкладається ювілейний концерт Ніни Матвієнко. (Наша газета поспішила повідомити, що концерт відбудеться 17 січня. Ні, доведеться чекати квітня.)

Іноді здається, що за комуністичних часів із мовою в Україні було краще, ніж тепер. Може, й краще — бо тоді українською на людях розмовляли тільки диктори, та й то обов'язково по-писаному. А нині багатьом — від Леоніда Кучми до Миколи Вересня —доводиться розмовляти, часто не звертаючись ні до папірця, ні до власної відповідальності перед тими, хто слухає. Суржик при комуністах теж дозволявся — але виключно для дурноверхих персонажів. На жаль, ми про це чомусь забули (комуністи не забули, і балакають по-російськи, аби їх з кимось не переплутали).

... Рівно 200 літ тому (1798 року) було видано «Енеїду» і почалася історія нової української літератури. Цікаво, що Вірка Сердючка прийшла до нас із тої самої Полтави, де Котляревський писав «Енеїду». Правда, тоді ще не було поїздів. А поїзди впливають на менталітет. В одній закарпатській електричці недавно довелося почути фразу, що може послужити гідним завершенням цього матеріалу: «Поїзд далі си не слідує...»

Галина АНТОНЕНКО, педагог

Барвистий букет «Євшан-зілля»

Три роки тому в Миколаєві було організовано сирітський самодіяльний ансамбль «Євшан-зілля».

Перші кроки колективу підтримало Товариство допомоги дітям-сиротам в Україні (США), очолюване Марією Йовик. Благодійники з діаспори швидко впевнилися в необхідності свого вчинку. Адже уже перші репетиції показали: ці діти — надзвичайно обдаровані. А після перших концертів про дитячий колектив заговорило місто. Глядача збентежили насамперед щирість, захопленість, випромінювана зі сцени якесь особливе родинне тепло.

Побували на концертах колективу й представники облдержадміністрації. Вони не обминули увагою «Євшан-зілля» — посприяли коштами для придбання національних костюмів. А також забезпечили дітей купейними квитками для поїздки в Галичину. І це — не поодинокі приклади чуйного ставлення керівників до «Євшан-зілля»...

Небайдужість до долі цих дітей з боку місцевої влади й дозволила створити нещодавно на базі ансамблю Центр відродження національної культури півдня України, в якому проводять дозвілля понад 70 чоловік. Крім сирітського ансамблю, у Центрі є естрадний, хоровий, танцювальний колективи. Тут планують відкрити гуртки писанкарства, вишивки, макраме, виготовлення штучних квітів. Нещодавно педагогам Центру повідомили, що для занять їм виділено будівлю колишнього дитсадка. Після новосілля буде можливість охопити роботою в Центрі близько 200 дітей.

... Коли в організаторів цієї корисної справи запитують про секрет успіху «Євшан-зілля», у відповідь чують: «Просто нам ніхто не заважав. Навіть — навпаки».

Миколаїв.

Віктор БАЛОГА: «Наша фантазія ще не вичерпалася»

Для багатьох ім'я Віктора Балоги, який визнаний четвертим у номінації «Спонсор» конкурсу «Людина футболу—97», що проводився газетою «Команда», телепрограмою «Футбол від УТН», спільними підприємствами «Віжібу» та «Глобус — Україна», зовсім невідоме. Але серед конкурсантів прізвище керівника мукачівської фірми «Барва» з'явилось невипадково. У Закарпатті Віктора Балогу знають, мабуть, усі. І не тільки тому, що «Барва» процвітає і нарощує темпи виробництва, а й через її благодійність, підтримку дитячого і юнацького футболу.

Власне, з Віктором Балогою ми і познайомилися перед благодійним концертом зірок української естради, який фірма «Барва» і благодійний фонд Віктора Медведчука, народного депутата України, проводили в старовинному мукачівському замку Паланок.

Тоді Віктор показав магазини «Барви», автозаправні станції і ознайомив з КСП «Завидівське», яке він очолив на прохання земляків. Адже у Завидовому Віктор ріс, навчався, тут живуть його батьки і родичі. І підняти господарство

було справою честі для Балоги. Але перш за все він вирішив збудувати для земляків сучасну пекарню і магазин, який за асортиментом товарів не поступається будь-якому міському. Відтепер мешканці сусідніх сіл заздрять завидівцям, бо у них з'явилася перспектива. У роботі, яка добре і вчасно оплачується, в побуті, який Віктор намагається піднести до рівня міського, в навчанні у тій самій школі, яку закінчив Балога, а тепер допомагає їй у придбанні підручників і всього необхідного для отримання сучасних знань. Тобто Завидове зажило новим життям.

І ще одне, що притягує людей до Віктора Балоги: він не задер носа, не забув тих, з ким учився, починав бізнес. Балога і тепер доступний, з ним приємно спілкуватися. Ми багато разів домовлялися з Віктором про інтерв'ю, але так сталося, що зустрічалися лише на кілька хвилин в аеропорту. І встигали тільки обмінятися вітаннями, домовитися «у принципі» про нову зустріч в Мукачевому. Мене завжди приваблювали його оптимізм і скромність. Віктор ніколи не приписував собі досягнення «Барви» і намагався завжди розповісти про те, що збирається зробити для фірми, для людей із свого Завидового і Мукачевого. Але часу для грунтовної бесіди нам ніколи не вистачало. І тому, коли закарпатський журналіст Юрій Клованич запропонував нашій газеті інтерв'ю з Віктором Балогою, ми вирішили його надрукувати.

Олександр БІЛИК.

«Барва» починала з нуля

— Пане Вікторе! «Барва» сьогодні є безперечним лідером серед бізнесових структур Мукачева. Яка палітра її діяльності і хто разом із вами формує економічну, виробничу та комерційну стратегію фірми?

— Нині «Барва» — це багатогалузеве приватне підприємство, яке торгує продовольчими і промисловими товарами та нафтопродуктами, займається транспортними перевезеннями, випікає хліб і випускає овочеві консерви, виготовляє модерні пластикові вікна та двері, тротуарну плитку, вирощує сільськогосподарську продукцію, розробляє та впроваджує програмні продукти для комп'ютерних систем. Усе це стало можливим завдяки зусиллям моїх однодумців, друзів, колег — Василя Пітьовки, Ігоря Кроля та всього колективу «Барви».

— Неважко збагнути, що у ці підприємства вкладено чималі гроші. І тут виникають різні чутки. Скажімо, доводилося чути, буцімто ви племінник вашого земляка Василя Дурдинця, тому-то ваші справи такі успішні. Інші стверджують, що Балога одержав солідну спадщину від родича з-за кордону...

— Зазвичай чутки виникають там, де нема достовірної інформації. Але ми тривалий час свідомо трималися в тіні, бо вважали, що спочатку треба чогось досягти. Я шаную нашого земляка Василя Дурдинця, проте мушу розчарувати любителів чуток: родичем він мені не доводиться, а бачив я його тільки на екрані телевізора. А щодо спадщини з-за кордону, то я б не проти одержати її. На жаль, і там із родичами не пощастило...

Усе було набагато прозаїчніше: ми починали практично з нуля. На пальцях однієї руки можна порахувати людей, які стояли біля витоків «Барви». А стартовий капітал становив у еквіваленті купоно-карбованцям усього 3 тисячі гривень. Саме стільки витрусили зі своїх кишень п'ятеро відчайдушних, але готових творити власну справу молодих людей. Звісно, сума для того, щоб робити великий бізнес, сміховинна. Однак для подальшого розвитку справи ми почали залучати банківські кредити. Так роблять у всьому цивілізованому світі. Кілька років практично не вилазили з цих кредитів, і це ні для кого не таємниця.

— І ви навіть не скористалися можливістю заробити легкі гроші на горілчаному бізнесі?

— Три роки тому, коли виникла «Барва», легко заробляти гроші вже було неможливо. Поїзд, як кажуть, пішов. Тому ми розробили стратегію розвитку: створювати і розширювати власну матеріально-технічну базу. Усі «зайві» гроші ми вкладали в основні засоби. Парадокс, але як тоді, так і сьогодні у нас грошей нема: вони в ділі. Дехто, звичайно, розпоряджається ними інакше: набиває власні кишені, купує нерухомість, шикарні авто, живе на широку ногу. Цей шлях згубний. Ми у себе, розвиваючи далі торгівлю, нарощуємо виробництво, щоб воно згодом займало панівне становище. Створюємо замкнутий цикл виробництва і продажу продукції — від поля до магазину. Так вирішується і проблема створення робочих місць. Сьогодні у «Барві» працює 650 чоловік, понад 100 — у черзі за роботою. Нині навіть на багатьох колишніх «флагманах промисловості» не задіяно такого потенціалу... І якби сьогодні на нашому рахунку опинилися «вільні» гроші — це означало б кінець. Значить, наша фантазія вичерпалась, можна розходитись по домівках. На щастя, про це говорити ще рано.

— Ви торік стали ще й головою правління КСП «Завидівське», що у вашому рідному селі. Взяти занедбане господарство на баланс респектабельної фірми: добре прорахований крок чи ризикований експеримент? Адже в нас склався стереотип «планово збиткового» сільського господарства...

— Стереотип справді реальний, бо нинішні закони не дають належно розвиватися сільському господарству. Однак механізм паювання дає можливість створювати мобільні приватні господарства. Та не це було головною причиною того, що ми взяли під своє крило занедбане господарство. Я народився і виріс у Завидові. І якось боляче було дивитися на те, як розкрадається і руйнується майно, створене нашими батьками. Люди отримували мізерну платню, та й ту не видавали по півроку. Природний газ підводили у село сім років і не підвели, дороги розбиті. Тому ми вирішили допомогти рідному селу, і вже в перший рік вклали у господарство 300 тисяч гривень. Сьогодні нам уже повернулося дві третини затрачених коштів. Що там тепер є? Сучасний свинокомплекс на тисячу голів, повністю відремонтоване зерносховище, закуплено п'ять тракторів, працює хлібопекарня, магазини у Завидові й сусідньому Залужжі, які за асортиментом товарів не поступаються міським супермаркетам. Зарплата у колгоспників не нижче 140 гривень. І, головне, люди повірили в те, що можна рухатися далі, працювати на перспективу.

Ми робимо ставку на молодь. І коли відкриваємо нові об'єкти, майбутні працівники проходять у «Барві» спеціальні курси — продавців, бухгалтерів, директорів. Завершується навчання серйозним екзаменом.

— Цього року «Барва» разом із благодійним фондом Віктора Медведчука влаштувала захоплююче шоу в замку Паланок. Проте і тут недоброзичливці не втрималися від уїдливого коментаря: мовляв, начальство по-царськи забавлялося в замку, а голодні пенсіонери влаштували у місті бунт...

— Мабуть, лихослів'я через те і з'явилося, що свято в Паланку вдалося, а комусь дуже кортіло зіпсувати його. Але суть не в цьому. Допомога бідним, неімущим, пенсіонерам — один із соціальних пріоритетів «Барви». Майже кожного місяця ми виділяємо на ці потреби 10—15 тисяч гривень, відкрили спеціалізований магазин для ветеранів війни і праці, чорнобильців, у якому товар відпускається за його собівартістю. Ми ще не відмовили у допомозі нікому з тих, хто до нас звертався. Вважаю, що ті люди, які з певних причин опинилися в скруті, також мають право на маленьке свято душі.

— І все ж частина людей упереджено ставиться до багатих, вважаючи, що вони нажили свої капітали за їхній рахунок. Мораль і бізнес — поняття сумісні?

— Гадаю, це не що інше, як рудимент тоталітарної ідеології, яка сповідувала принцип рівності. У суспільстві, орієнтованому на ринок, держава повинна забезпечити мінімум необхідних благ пенсіонерам чи тим категоріям, які з певних причин не можуть реалізувати свій потенціал. І в цивілізованому суспільстві багаті допомагають бідним. А щодо сумісності моралі й бізнесу, то успіх приходить тільки до тих, хто поєднує ці поняття. Чесність, правдивість —обов'язкові риси підприємця, який хоче чогось досягти.

— До речі, сьогодні чимало фірм ведуть подвійну бухгалтерію, щоб пом'якшити податковий прес...

— У «Барви» лише одна бухгалтерія. Абсолютно прозора, повністю комп'ютеризована. Навіть касові апарати всіх магазинів підключені безпосередньо до комп'ютерів. І в будь-який момент можна простежити рух та залишки товару. А подвійну бухгалтерію застосовують там, де торгують «лівим» товаром. У нас такої потреби нема.

— Цікаво, але, на відміну від деяких колег по бізнесу, ви поки що не декларували своєї політичні симпатії...

— Так, поки що. Але нині я повністю підтримую СДПУ(о), бо знаю: якщо туди входять такі сильні політики, як Леонід Кравчук, Євген Марчук, Віктор Медведчук, Григорій Суркіс, то з такими людьми можна працювати.

— А що найбільше цінуєте в людях?

— Правдивість та порядність.

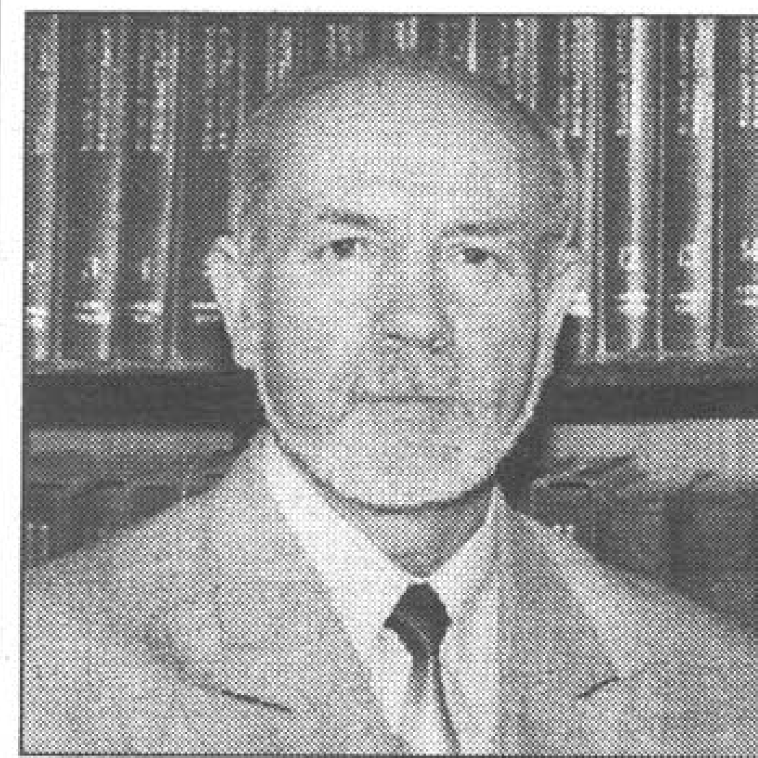
— Який Віктор Балога поза роботою?

— Для мене найбільша втіха — відійти у вихідний від справ, побути в колі сім'ї, побавитися з найменшим, чотирирічним, синочком. Люблю грати в баскетбол, пірнати в холодну воду, пекти картоплю чи сало на природі...

Юрій КЛОВАНИЧ.

Олександр ЛОЄВСЬКИЙ

«Все мы в чем-то лунатики»

Олександр Лоєвський — корінний кримчанин. Журналіст, поет. Читач знає його і як автора перекладів творів Станіслава Лема, Зенона Косидовського — відомих польських письменників. Нині Олександр Лоєвський — головний редактор газети «Крымские известия», органу Верховної Ради Криму.

ЛУНАТИК

Все мы в чем-то лунатики,
Хоть лунного зова не слышим,
Пишем стишки и трактатики,
Смогом «целебным» дышим;
Мы, помня бедного Йорика,
С фортуной играем в прятки,
Зато от чиновничья окрика
Душа вдруг уходит в пятки...

* * *

Если довлеет робость —
Сердце падает в пропасть!

ИГРЫ

Известно: судьба человеком
играет,
Да только кто же о том
вспоминает!..
Часто в капкан попадаем сами,
Когда бестолково играем
словами.
Понятно, что, действуя без
оглядки,
Мы просто с собою играем
в прятки.
Если лукавства лелеем
мыслишки,
Значит, играем мы в
кошки-мышки.
Двойная игра не приводит
к добру:
Подобный трюкач кому ко двору!
Иной детина с
младенческой люльки
Только и занят игрою
в бирюльки...
Подчас, заблуждаясь, что поняли
соль,
Мы мним, что играем важную
роль...
Кто ближних своих обдирает как
липку,
Играет, как водится, первую
скрипку.
Тот, кто затеял большую игру,
Редко бывает всем по нутру!
Кровь заиграла — игра природы:
Тут все равны — атлеты,
уроды...
Ничто не спасает от муторных
снов,
А там — лишь банальное игрище
слов...
Но чаще всего — и ночью,
и днем —
Мы фанатично играем с огнем.

ЦЕПЬ

Излишняя щедрость
Сродни мотовству,
А бережливость — скупости;
Болтливость частенько
Ведет к хвастовству,
А безрассудство — к глупости...
Рассудок велит
Обуздывать страсть,
Взывает к благоразумию...
И все же чрезмерная
Разума власть —
Прямая дорога к безумию!
Ведь даже когда
Велика голова,
Где мудрые мысли пасутся,
Должны отыскаться
Шальные слова
И чуточку безрассудства!

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Олімпійський «загін» затверджено

МИНУЛОГО тижня Національний олімпійський комітет України на засіданні свого виконкому затвердив список спортсменів, які представлятимуть нашу державу на Зимових іграх-98 в японському місті Нагано.

БІАТЛОН. Валентина Цербе-Несіна (8.01.69, Чернігівська область, товариство «Україна»), Ірина Меркушина (8.03.68, Сумська, «Динамо»), Ніна Лемеш (31.05.73, Чернігівська, «Україна»), Олена Зубрилова (25.02.73, Тернопіль, «Динамо»/»Колос»), Тетяна Водоп'янова (11.01.73, Сумська, «Динамо»), Олена Петрова (24.09.72, Сумська, «Динамо»), В'ячеслав Деркач (23.06.76, Чернігівська, «Україна»), Руслан Лисенко (18.05.76, Чернігівська, «Україна»/»Колос»), Микола Крупник (2.03.72, Київська, «Динамо»), Андрій Дериземля (18.08.77, Чернігівська, «Україна»).

БОБСЛЕЙ. Юрій Панчук (28.04.65, Київ, СК «Асканія»), Олег Поливач (16.01.75, Київ, СК «Асканія»).

ГІРСЬКІ ЛИЖІ. Юлія Сіпаренко (22.04.80, Київ, «Гарт»), Юлія Харківська (14.09.76, Львівська, «Динамо»), Микола Скрябін (17.12.78, Львівська, «Динамо»).

КОВЗАНИ. Сергій Приз (22.07.70, Харків, «Колос»), Олег Костромитін (16.06.72, Київська, «Україна»), Світлана Константинова (6.01.75, Київська, «Гарт»).

ЛИЖНІ ПЕРЕГОНИ. Олена Гаясова (10.05.69, Київська, «Динамо»), Ірина Тереля (31.03.66, Київська, «Колос»), Валентина Шевченко (2.10.75, Київська, «Динамо»), Марина Пестрякова (26.01.72, Сумська, «Гарт»), Ганна Сліпенко (22.11.73, Київська, «Динамо»), Микола Попович (03.05.71, Івано-Франківська, «Колос»), Олександр Ушкаленко (2.08.64, Сумська, «Україна»), Михайло Артюхов (15.06.71, Київська, «Колос»), Олександр Заровний (20.02.75, Чернігівська, «Україна»), Геннадій Никон (16.04.75, Сумська, «Україна»).

СТРИБКИ З ТРАМПЛІНА. Іван Козлов (6.05.78, Київ, «Україна»), Любим Коган (2.07.75, Львів, «Динамо»).

САНИ. Лілія Лудан (2.06.69, Київська, «Колос»), Наталя Якушенко (2.03.72, Київська, «Колос»), Олег Авдєєв (7.04.73, Львівська, «Колос»), Андрій Мухін (6.01.71, Київська, «Колос»), Ігор Урбанський (16.07.70, Київська, «Колос»), Данило Панченко (15.08.73, Львівська, «Колос»).

ФІГУРНЕ КАТАННЯ. Руслан Гончаров (20.01.73, Одеська, Україна»/ЗС), В'ячеслав Загороднюк (11.08.72, Одеська, «Україна»/ЗС), Дмитро Дмитренко (25.07.73, Київ, «Україна»), Ігор Ярошенко (11.04.67, Київ, «Динамо»), Олена Грушина (8.01.75, Одеська, «Україна»), Ірина Романова (20.04.72, Київ, «Динамо»), Олена Ляшенко (9.08.76, Київ, «Динамо»), Юлія Лавренчук (24.05.78, Київ, «Динамо»), Ігор Марченко (5.07.77, Дніпропетровськ, «Україна»), Євгенія Філоненко (12.08.82, Дніпропетровськ, «Україна»).

ФРИСТАЙЛ. Станіслав Кравчук (25.09.78, Закарпатська, «Колос»), Сергій Бут (20.11.69, Миколаїв, «Україна»), Юрій Стецько (4.08.81, Рівненська/Тернопільська, «Колос»/»Гарт»), Максим Нескоромний (14.06.79, Миколаїв, «Україна»), Наталя Шерстньова (4.03.73, Миколаїв, «Україна»), Алла Цупер (16.04.79, Миколаїв, «Україна»), Юлія Клюкова (10.01.82, Івано-Франківська, «Колос»/«Гарт»), Тетяна Козаченко (18.12.81, Рівненська, «Колос»/«Гарт»).

ШОРТ-ТРЕК. Євген Яковлєв (30.04.77, Харківська, «Колос»), Наталя Сверчкова (6.06.74, Київська, «Україна»).

Після оголошення цього списку я попросив відповісти на кілька запитань президента НОК України, дворазового олімпійського чемпіона Валерія БОРЗОВА.

— З яким настроєм збирається виступити в Японії олімпійська команда України?

— З настроєм усе гаразд. Але жодних прогнозів стосовно кількості медалей і підсумкових місць у різних змаганнях не чекайте. Їх не робитиму. І це не моя якась примха. Річ у тім, що здебільшого таке планування не збігається з реальністю. Скажу лише одне: найбільше розраховуємо на успішні виступи біатлоністок, фігуристів, представників і представниць фристайлу та санного спорту, які протягом останніх сезонів на найголовніших змаганнях домагалися високих результатів. Але дуже зрадів би, якби хтось із тих, на кого не дуже розраховуємо, подарував приємний сюрприз. Як це зробила, скажімо, на попередніх іграх у Ліллехаммері Оксана Баюл.

— Але поясніть, будь ласка, отаку обережність. Чи не перестраховуєтеся бува?

— Про перестраховку мова не йде. Адже в зимових видах спорту є немало чинників, які незалежно від нас впливатимуть на перебіг подій. Із суб'єктивних назву суддівство. Насамперед у таких видах, як фігурне катання, стрибки на лижах, фристайл. Із об'єктивних —природні умови: температура повітря, вітер, якість снігу тощо.

— З тієї інформації, яку маємо, можна зробити висновок, що підготовку до ігор вели грунтовно, наполегливо і в цілому успішно. І все ж, либонь, були якісь проблеми?

— Про підготовчий період, гадаю, розмовляти вже не варто. Інша річ — наступні старти. А там є певні причини для занепокоєння. По-перше, лякають синоптики, обіцяючи на період змагань у Нагано плюсову температуру. Отож обов'язково постануть проблеми з підготовкою лиж до стартів. Доведеться займатися ворожінням стосовно мастил тощо. По-друге, чимало незручностей буде через віддаленість об'єктів змагань від олімпійського селища та одне від одного. Тому багато залежатиме від роботи транспорту. Але в таких самих умовах перебуватимуть усі спортивні делегації. Отже, доведеться долати ті труднощі...

На знімку: президент НОК України Валерій Борзов.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Віктор СТАНКЕВИЧ, журналіст

Сергій Бубка приймає гостей

Завтра в донецькому Палаці спорту «Дружба» відбудеться черговий турнір «Зірок жердини». На нього видатний український атлет Сергій Бубка запросив справжніх віртуозів цього виду легкої атлетики.

А сам Сергій Назарович, олімпійський і шестиразовий чемпіон світу, «автор» понад трьох десятків світових рекордів просто неба і під дахом, можливо, постарається встановити нове досягнення для закритих приміщень. Побажаймо йому удачі. Але якщо рекордного стрибка не вийде, однак, переконаний, прихильники спорту стануть свідками захопливого змагання.

На знімку: Сергій Бубка перед стартом.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Мирон БЕЗРАДОВЕЦЬ, журналіст

За «Кубок Співдружності»

Сьогодні в манежах російської столиці — «Спартак» і ЦСКА стартує шостий міжнародний турнір з футболу «Кубок Співдружності», який триватиме до 1 лютого. У нас є певний інтерес до цього змагання. Адже в ньому бере участь київське «Динамо». До речі, наш чемпіон є переможцем двох останніх московських турнірів. Особливо приємним був минулорічний успіх, коли у фіналі киянам протистояв одвічний суперник — московський «Спартак». І цього разу організатори та мільйони прихильників гри мріяли б побачити саме ці команди у вирішальному поєдинку.

Жереб визначив для чемпіона України групу С, до якої увійшли також — «Флора» (Естонія, Таллінн), МХСК (Узбекистан, Ташкент) та азербайджанський «Кяпаз» (Гянджі).

Склад решти груп: А. «Спартак» (Росія, Москва), «Єреван» (Вірменія), «Динамо» (Білорусь, Мінськ), «Вахш» (Таджикистан, Курган-Тюбе); В. «Копетдаг» (Туркменія, Ашгабад), «Конструкторул» (Молдова, Кишинів), «Кареда» (Литва, Шяуляй), молодіжна збірна Росії (поза конкурсом); D. «Сконто» (Латвія, Рига), «Динамо» (Грузія, Тбілісі), «Іртиш» (Казахстан, Павлоград), «Динамо» (Киргизія, Бішкек).

Призовий фонд турніру — 100 тисяч доларів. Переможець отримає 35 відсотків суми, фіналіст — 15, півфіналісти, які не вийшли до фіналу, — 8 тощо.

А тепер календар ігор:

24 січня, субота. Манеж ЦСКА. «Кяпаз» — «Флора» (12.00, час київський), Росія — «Конструкторул» (14.00), «ДИНАМО» К. — МХСК (16.00), «Спартак» —«Динамо» Мн. (18.00); манеж «Спартак». «Вахш» — «Єреван» (12.00), «Копетдаг» — «Кареда» (14.00), «Сконто» — «Іртиш» (16.00), «Динамо» Б — «Динамо» Тб. (18.00).

25 січня, неділя. Манеж ЦСКА. Початок зустрічей, як і першого дня. «Копетдаг» — «Росія», «Динамо» Тб. —«Іртиш», **«ДИНАМО» К. — «КЯПАЗ»**, «Спартак» — «Вахш»; манеж «Спартак». «Єреван» — «Динамо» Мн., «Конструкторул» — «Кареда», «Флора» — МХСК, «Сконто» — «Динамо» Б.

27 січня, вівторок. Манеж ЦСКА. «Конструкторул» —«Копетдаг», «Динамо» Тб. — «Іртиш», **«ФЛОРА» —«ДИНАМО» К.**, «Єреван» — «Спартак»; манеж «Спартак». «Кареда» — Росія, «Іртиш» — «Динамо» Б., МХСК —«Кяпаз», «Динамо» Мн. — «Вахш».

28 січня, середа. Чвертьфінали. Манеж ЦСКА. 1. 1С —2D (15.30), 2. 1А — 2В (18.00); манеж «Спартак». 3. 1В — 2А (15.30), 4. 1D — 2С (18.00).

30 січня, п'ятниця. Півфінали. Манеж ЦСКА. Переможець 1 — переможець 3, переможець 2 — переможець 4.

1 лютого, неділя. Фінал. Манеж ЦСКА. 15.00.

Іван ОЗЕРЧУК, журналіст

Старт — третій, ранг — вищий...

На справжні свята юнацького тенісу перетворювалися київські турніри 16-річних, які вже двічі проводила фірма «Вікотек» (президент Віктор Кононенко). А з нинішнього року ці змагання набули рангу Серії 2. Їх прийматимуть Бельгія, Франція, Україна, Німеччина, Італія, Румунія та Молдова. Таких турнірів ще не проводили на території СНД. Для порівняння зазначу, що Росії надали право провести в Сочі турнір Серії 4.

Що ж, це визнання авторитету українського тенісу і тих людей, які докладають багато зусиль заради спільної справи. З одним із них, координатором турнірів «Вікотек», генеральним директором фірми «Кінетік» Сергієм Коноваленком, — наша розмова.

— Цього разу ми постараємося не обмежуватися лише спортивними справами, — сказав він. — Як відомо, на великих тенісних турнірах відбуваються й мистецькі заходи. Зокрема, художні виставки. От і ми уклали угоду з прекрасним художником із Полтавщини Ігорем Величком. Він якраз пише картину, котра називатиметься «Кубок Вікотек». Цей витвір, до речі, стане фірмовим стилем турніру. Його елементи будуть на афіші, вимпелі, буклеті. Окрім цього, пан Величко напише також зменшені копії цього полотна, які дістануться в нагороду переможцям. Під час турніру працюватиме галерея його картин. Можливо, то буде виставка-продаж.

— Тепер, будь ласка, розкажіть докладніше про турнір...

— Відбудеться він з 18 по 24 травня. Де? Питання це поки що відкрите. Є два варіанти: традиційний — корти ФК «Динамо» (Київ), другий — Міжнародний тенісний клуб «Наука-Спорт». Ведемо переговори, шукаємо оптимальний варіант. Нарешті, про учасників. На турнірах такого рангу Європейська тенісна асоціація (ЄТА) регламентує кількість представників від країни-організатора. Їх має бути не більш як 50 відсотків від загальної кількості.

— То, либонь, розраховуєте на великий приїзд?

— Турнір дає чималу кількість рейтингових очок, тому має підвищений інтерес. Природно, що охоче приїдуть до нас насамперед наші сусіди: спортсмени з країн СНД, Східної Європи. Це їм вигідно. Витрати невеликі.

— Головним спонсором турніру так само залишається «Вікотек»?

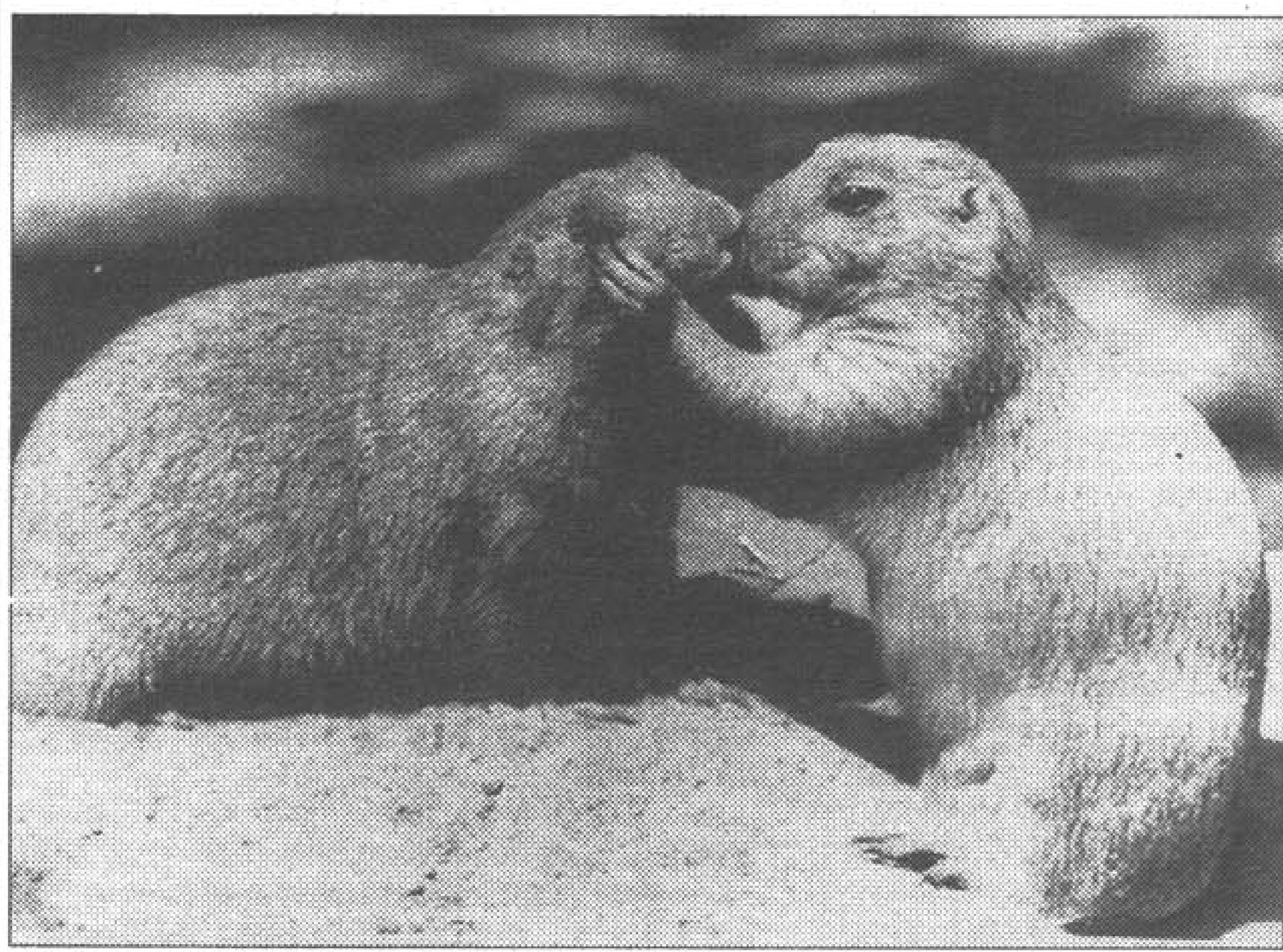
— Не зовсім так. «Вікотек» — засновник змагання. Це він «розкручував» їх. І, зрозуміло, у справу вкладено в основному його гроші. Тепер, коли турнір набув авторитету і популярності, наше завдання — залучити якомога більше спонсорів та рекламодавців. Тоді й можливості стануть більші. Ми дуже хотіли, щоб інформаційним спонсором «Кубка Вікотек» обов'язково був «Голос України», який і раніше багато писав про наші турніри. За це дуже вдячні популярній та авторитетній газеті. До речі, турнір обов'язково транслюватиме телебачення...

До слів пана Коноваленка додам такий цікавий факт: переможниця другого турніру «Вікотек» Ольга Лазарчук зі Львова в європейському рейтингу посідає почесне друге місце, поступаючись лише Лоурдес Домінгуес з Іспанії.

На знімку: координатор турніру «Вікотек» Сергій Коноваленко.

Фото з архіву

Ніжність...

Запитання по суті

Як «народився» високосний рік?

Розкажіть, будь ласка, коли і як «народився» високосний рік?

Галина ЛОСКУТКОВА.

Ялта.

Історія «народження» високосного року цікава і сягає корінням у сиву давнину. В багатьох народів рік, згідно з сонячним календарем, мав неоднакову кількість днів: у римлян, наприклад, 355, у єгиптян — 365. Щоб уникнути цих розбіжностей, Юлій Цезар ще в 46 році до нашої ери запровадив так званий юліанський календар, що мав 365 днів і 6 годин. Через кожні чотири роки набігав «зайвий» день і його долучали до останнього місяця року, яким на той час був лютий. Так «народився» рік, який ми називаємо високосним.

І все-таки, щодоби «поза обліком» залишалося 11 хвилин 14 секунд, котрі через кожні 128 літ утворювали додатковий рік, що заважало чітко прогнозувати релігійні свята. Тоді було вирішено високосним вважати лише той рік, у котрий число сотень ділиться на чотири. Цю пропозицію вніс папа римський Григорій XII. Його календарем, який має назву григоріанського, ми користуємося й сьогодні. Середня тривалість дня у григоріанському календарі довша лише на 26 секунд.

Народний календар

25 СІЧНЯ — Тетяни. Якщо цього дня вигляне сонце, то рано прилетять птахи з вирію, а коли сніжно, то дощитиме влітку.

31 СІЧНЯ — Опанаса. Переважно цей день буває холодним. На Опанаса-ломоноса бережи носа.

Прикмети січня:

- Неодмінно візьметься на мороз, якщо: дим з димаря іде стовпом; ранкова зоря дуже яскрава; зірки в небі аж надто блискучі і добре видно Чумацький Шлях.
- Якщо січень сухий, морозний, то буде сухе і спекотне літо.
- Вовки виють неподалік від жител — на мороз.
- Якщо ясного дня з'являється лапатий та голкастий іній — чекай різкого похолодання і хуртовини; якщо вночі був іній — сніг удень не йтиме.
- Увечері в ясну погоду дроти дзвенять, наче струни, —на негоду.

Бліц-опитування

Шановний читачу!
Керувати державою непросто.

1. Кого з колишніх лідерів ви вважали гідним?
2. Хто вам бачиться главою держави?

Зворотний зв'язок

Яка з проблем, що стоять сьогодні перед Україною, турбує вас найбільше? Чого ви хотіли б досягти (отримати, збудувати, купити) в цьому році? («ГУ», 10.01.98)

«Консолідація нації, в ім'я розбудови демократичної правової держави, здорового, соціально захищеного суспільства. Щоб на березневих виборах перемогли енергійні, ініціативні патріоти-інтелектуали, які давали б найбільше користі державі та її народові. А купити чи збудувати багато чого хочеться, але за що? Отож, хотів би одержувати нормальну пенсію...

Іван ПУТИЛА,
вчитель-пенсіонер.

Перемишляни
Львівської області.»

«Найбільша проблема України — зростання кількості людей, що доведені до принизливого животіння. Реформи з чужих рецептів заклинили умови існування власного товаровиробника, а це ще більше поглиблює економічну кризу.

Володимир КУПРІЯНОВ,
пенсіонер, учасник війни.

Вінниця.»

«Вибори до Верховної Ради України навряд чи принесуть сподівані результати. А це проблема з проблем. До законодавчого органу, найімовірніше, прийдуть люди, що вже були, вчорашні. Вони, як би не маскували себе, навіть разом з новим складом не зроблять самостійного кроку без закордонних порадників. Потім почнуться вибори Президента із затяжною підготовкою, так що вирішувати економічні питання просто ніколи. Дай боже зберегти те, що досягнуто на політичній ниві, а придбання матеріального залежатиме від заробітку і цін на товари.

Анатолій ТИМОШЕНКО,
політолог.

Радивилів
Рівненської області.»

А ще був випадок

Ескалопи

До столиці я приїхала з маленького провінційного містечка, і вразила вона мене своєю величчю й красою. Находившись її історичними вулицями, приголомшена побаченим, зайшла до їдальні. Знайомий запах «общепита» ніби повернув до рідного містечка.

— Що вам? — послужливо запитала жінка у високому білому кокошнику.

— А що, — запитую, — у вас є, щоб добре пообідати?

— Борщ, куліш, млинці, котлети, — завчено перераховує.

Мабуть, задовго вирішую, що взяти, бо обмаль грошей. А жінка подумала, що перелічені нею страви мені не сподобалися, і, весело дивлячись на мене, додала:

— Ще є гуляш, ескалопи...

А мені, на біду, вчулося:

— Чого стоїш, остолопе?

Господи, мене як окропом облили! Стою, вражено витріщившись на неї, і ніяк не второпаю, чому вона так каже? А може, в Києві таке звертання вважається за норму? Злякано оглядаюся, чи не чує нашу розмову ще хтось і, на щастя, «спотикаюся» очима об меню. Гарячково пробігаю назви усіх страв і... Слава богу! Ось воно, це слово! Полегшено зітхаю і замовляю ескалопи.

З того часу ескалопи — моя улюблена страва.

Марія БАЯНКО.

Київ.

Прогноз

Чи є в природи погана погода?

Володимир Лис — журналіст за професією, багато років працює в обласній газеті «Волинь». Є у Володимира своєрідне хобі — прогнозувати погоду наперед на цілий рік. І робить він це досить успішно. Його прогноз ґрунтується на спостереженні за погодою протягом 12 днів, починаючи з 26 грудня по 6 січня включно. Тож яка погода чекає нас цього року?

За прогнозом Володимира Лиса, в 1998 році буде більше дощу, ніж сонця. Прохолодна і дощова весна, сльотливі два перші літні місяці. Мають бути приморозки на початку червня, щось схоже на бурю посередині другої декади липня. А ось серпень буде найтепліший місяць нинішнього року. Невеликі дощі можливі лише на початку і в кінці другої декади. Решта — сонячні, теплі дні. Отже, хто хоче відпочивати на Волині, в районі Шацьких озер, у серпні — благодатні дні. Володимир Лис прогнозує погоду в радіусі 120—150 кілометрів від Луцька. Але є чимало прикладів, коли його прогноз підтверджувався в Київській, Житомирській, Харківській та інших областях України. Про це свідчать численні листи, які отримує журналіст.

А що нас чекає в першому кварталі 1998 року? Приблизно з 23 січня мають прийти морози, але невеликі і нетривалі — до 28 січня. Останні три дні місяця обіцяють знову відлигу. А з 1 чи 2 лютого буде морозна погода. Триватиме вона приблизно до 6—7. 10—12 лютого очікується циклон з вітром, мокрим снігом, який перейде в дощ. Десь із 13 лютого буде знов по-весняному тепла погода. І триватиме репетиція весни приблизно до 23 лютого. Перша декада березня —морозна. Триватиме останній сплеск зими до 9—10 березня, потім почнеться потепління, очікуються дощі з мокрим снігом. ... У кінці першого весняного місяця —дощові дні. Снігом і дощем має розпочатися квітень. Різко похолодає. Незатишно буде цілий тиждень. Перед Паскою — холодно. Не вельми тепло має бути й на Великдень. Справжнє тепло має прийти лише 24 — 25 квітня.

Одне слово, Володимир Лис вважає, що за народними прикметами 1998 рік має бути доволі урожайний, але для того, хто знайде захист від погодних метаморфоз.

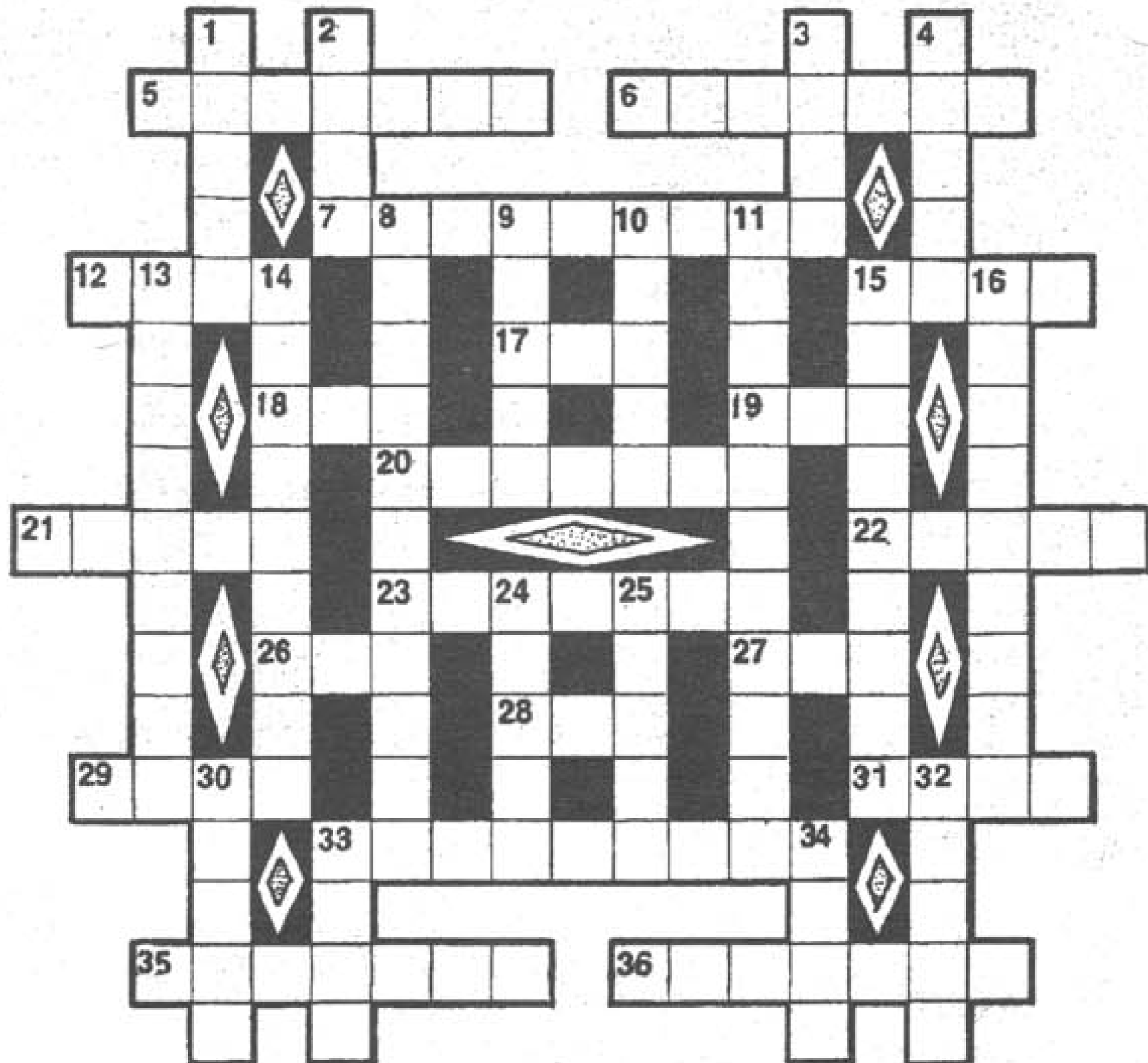
Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

КРОСВОРД

По горизонталі: 5. Найшанованіше свято козацтва. 6. Курортне озеро в Європі. 7. Поема Т. Шевченка. 12. Богиня води у наших пращурів. 15. Український народний музичний інструмент. 17. Легендарний київський князь. 18. Всесвітньо відомий боксер. 19. Вибухова сполука. 20. Місто-порт у Канаді. 21. Фестивальне місто в Польщі. 22. Дерево. 23. Прянощі. 26. Партія гри в теніс. 27. Князь могутнього племені в Праукраїні. 28. Повість М. Гоголя. 29. Автор роману «Жерміналь». 31. Дорогоцінний камінь. 33. Вірменська поетеса. 35. Речовина-консервант. 36. Видатна українська художниця.

По вертикалі: 1. Соратник Хмельницького, який ніколи не визнавав зверхності Москви. 2. Гончарний інструмент. 3. Споріднені зі скіфами племена або місто у Криму. 4. Морально-етична категорія, що відображає уявлення про цінне, бажане, справедливе. 8. Будівельне мистецтво. 9. Письменник-гуморист. 10. Робочий кінь. 11. Наука про географічні карти. 13. Український різьбяр світової слави, мав свою школу в Нью-Йорку. 14. Дочка Ярослава Мудрого. 15. Всесвітньо відомий маг. 16. Фільм О. Довженка. 24. Американський страус. 25. Рідне село П. Тичини. 30. Місто князівських з'їздів. 32. «Бог над богами» в антів. 33. Муза, покровителька історії. 34. Газ.

Відповіді до кросворда, надрукованого 17 січня

По горизонталі: 1. Анастасія. 6. Сірополко. 9. Руст. 10. Руни. 11. Оза. 12. Філд. 14. Зона. 16. Рац. 17. Віно. 18. Одра. 20. Катамаран. 24. Андромеда.

По вертикалі: 1. Апостроф. 2. Ажур. 3. Темп. 4. Савл. 5. Ясновида. 7. Ортодрома. 8. Образцова. 13. Ілі. 15. Нар. 17. Вакула. 19. Аннона. 21. Твід. 22. Миро. 23. Рене.

Голос України

Засновник — Верховна Рада України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс—224-72-54;
ВІДДІЛ РЕКЛАМИ — 441-89-34, 441-89-44; телефакс—449-85-62
E-mail: sekret@golos.relc.com

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів ублікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 254770.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311014.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0